

Ekonomická univerzita v Bratislave

Národohospodárska fakulta

Evidenčné číslo: 101006/I/2025/36122176489755396

„Vplyv prístupového procesu do Európskej únie na domáce reformy a politiky kandidátskej krajiny - prípad Ukrajiny“

Diplomová práca

Bratislava 2025

Bc. Maksym Shevchenko

Ekonomická univerzita v Bratislave

Národohospodárska fakulta

„Vplyv prístupového procesu do Európskej únie na domáce reformy
a politiky kandidátskej krajiny - prípad Ukrajiny”

Diplomová práca

Študijný program: Financie a dane

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Stredisko: Katedra financií

Školiteľ: doc.Ing. Karol Morvay, PhD.

Bratislava 2025

Bc. Maksym Shevchenko

Pod'akovanie

Ďakujem vedúcemu práce doc.Ing. Karolovi Morvayovi, PhD. za odborné vedenie, cenné rady a podporu počas vypracovania diplomovej práce.

ABSTRAKT

Shevchenko, Maksym: *Vplyv prístupového procesu do Európskej únie na domáce reformy a politiky kandidátskej krajiny - prípad Ukrajiny.*- Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií – doc. Ing. Karol Morvay, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2025, 60 strán.

Záverečná práca je vypracovaná na tému vplyvu prístupového procesu do Európskej únie na domáce reformy kandidátskej krajiny . Cieľom diplomovej práce je analyzovať, ako proces pristúpenia do Európskej únie ovplyvňuje vnútorné reformy a politiku krajiny kandidujúcej na členstvo, a to na príklade Ukrajiny. Jednotlivé časti záverečnej práce boli zamerané na identifikáciu hlavných oblastí transformácie vyvolaných požiadavkami EÚ, na hodnotenie rozsahu a hĺbky uskutočnených reforiem, ako aj na analýzu politických, inštitucionálnych a právnych zmien prebiehajúcich v súvislosti s prípravou na členstvo.

Výsledkom riešenia danej problematiky je že na základe analyzovaných údajov diplomová práca potvrdzuje významný transformačný vplyv prístupového procesu do EÚ na verejnú politiku a inštitucionálny vývoj Ukrajiny. Kľúčové reformy v oblasti súdnictva, boja proti korupcii, makroekonomickej stability a harmonizácie s politikami EÚ ukazujú, že integračné úsilie slúži ako silný stimulátor modernizácie štátu, pričom tempo niektorých reforiem je porovnateľné, či dokonca rýchlejšie ako v prípade iných kandidátskych krajín.

ABSTRAKT

Shevchenko, Maksym: *The Impact of the Accession Process to the European Union on Domestic Reforms and Policies of a Candidate Country - The Case of Ukraine*. - University of Economics in Bratislava, Faculty of National Economy; Department of Finance - Supervisor: Assoc. Prof. Ing. Karol Morvay, PhD. - Bratislava: FNE UE, 2025, 60 pages.

The thesis is focused on the topic of the impact of the accession process to the European Union on domestic reforms of a candidate country. The aim of the thesis is to analyze how the process of joining the European Union affects internal reforms and policies of a country applying for membership, using Ukraine as a case study. The individual parts of the thesis were aimed at identifying the main areas of transformation induced by EU requirements, evaluating the scope and depth of implemented reforms, as well as analyzing political, institutional, and legal changes occurring in preparation for membership.

The findings confirm that, based on the analyzed data, the thesis proves a significant transformative impact of the EU accession process on public policies and institutional development in Ukraine. Key reforms in the areas of judiciary, anti-corruption, macroeconomic stability, and harmonization with EU policies demonstrate that integration efforts serve as a strong driver of state modernization, with the pace of some reforms being comparable to or even exceeding that of other candidate countries.

Obsah

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	7
ÚVOD	8
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY.....	9
1.1 PRÍSTUPOVÝ PROCES DO EURÓPSKEJ ÚNIE	9
1.1.1 Základné informácie.....	9
1.1.2 Západný Balkán	10
1.1.3 Úloha Európskeho parlamentu.....	11
2 CIEĽ PRÁCE.....	20
2.1 HLAVNÝ CIEĽ PRÁCE	20
2.2 ČIASTKOVÉ CIELE.....	20
<i>Otázky riešene v diplomovej práci.....</i>	<i>20</i>
3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA.....	21
4 VÝSLEDKY PRÁCE.....	22
4.1 KONKRÉTNE PRÍPADY A ANALÝZA.....	22
4.1.1 Reforma súdnictva.....	22
4.1.2 Reálny stav reform súdnictva.....	25
4.2 REFORMA PROTIKORUPČNEJ POLITIKY NA UKRAJINE: NÁKLADY, INŠTITÚCIE, VÝSLEDKY 2014-2019.....	28
4.2.1 Analýza protikorupčnej reformy na Ukrajine	29
4.2.2 Výsledky reformy.....	30
4.3 DEOLIGARCHIZÁCIA	33
4.4 DAŇOVÝ SYSTÉM.....	36
4.4.1 Zdanenie.....	36
4.5 TRHOVÉ VZŤAHY UKRAJINY A EU.....	39
4.6 POROVNANIE S VÝSLEDKOV REFORIEM MEDZI UKRAJINOU, SRBSKOM A CHORVÁTSKOM	41
4.6.1 Vplyv na prístupový proces do EÚ.....	42
4.7 UKAZOVATEĽ PRÁVNY ŠTÁT.....	42
4.8 INDEX KONTROLA KORUPCIE UKRAJINA A SRBSKO	43
4.9 POROVNANIE INDEXU "KONTROLA KORUPCIE" MEDZI UKRAJINOU A CHORVÁTSKOM	45
4.10 POROVNANIE INDEXU "PRÁVNY ŠTÁT" MEDZI UKRAJINOU A CHORVÁTSKOM	47
4.11 EKONOMIKA UKRAJINY V PROCESSE REFORM.....	48
4.11.1 Dynamika HDP Ukrajiny v kontexte plnenia kritérií EÚ.....	48
4.11.2 HDP na obyvateľa Ukrajiny v procese integrácie do EÚ.....	49
4.11.3 Analýza dynamiky verejného dlhu, rozpočtového deficitu a inflácie na Ukrajine v kontexte európskej integrácie.....	50
5 DISKUSIA.....	55
6 ZÁVER.....	56
7 ZDROJE A LITERATÚRA.....	58

Zoznam tabuliek a grafov

Graf 1 "Index "Právny štát" Ukrajina 2003-2014".....	22
Graf 2 "Index "Právny štát" Ukrajina 2014-2023”	28
Graf 3 "Index "Kontrola korupcie" Ukrajina 2003-2014".....	29
Graf 4 "Index "Kontrola korupcie" Ukrajina 20014-2023".....	33
Graf 5 "Porovnanie "Indexu demokracie" Ukrajiny a Srbska"	41
Graf 6 "Porovnanie indexu "Právny štát" Ukrajiny a Srbska"	42
Graf 7 "Porovnanie indexu "Kontrola korupcie" Ukrajiny a Srbska".....	44
Graf 8 "Porovnanie indexu "Právny štát" medzi Ukrajinou a Chorvátskom"	45
Graf 9 "Porovnanie indexu "Kontrola korupcie" medzi Ukrajinou a Chorvátskom"	47
Graf 10 "HDP(v bežných cenách, miliardy USD) - Ukrajina"	49
Graf 11 "HDP na obyvateľa (v bežných cenách, miliardy USD) - Ukrajina".....	50
Graf 12 "Verejný dlh Ukrajiny k HDP"	51
Graf 13 "Deficit štátneho rozpočtu Ukrajiny"	52
Graf 14 "Ročná miera inflácie v Ukrajine (%)"	53

Úvod

Význam a aktuálnosť témy vstupu Ukrajiny do Európskej únie predstavuje zásadný strategický cieľ s významnými dôsledkami pre politický, ekonomický a bezpečnostný vývoj krajiny. Tento proces si vyžaduje rozsiahle reformy vo všetkých sférach štátneho riadenia, pričom sa Ukrajina snaží zosúladiť svoje normy a právny rámec s požiadavkami EÚ. V kontexte politickej stabilizácie ide o posilnenie právneho štátu, nezávislosti súdnictva a demokratických inštitúcií. Prístupový proces zároveň podporuje transparentnosť verejnej správy a posilňuje mechanizmy boja proti korupcii, čo je pre Ukrajinu kľúčové.

Na ekonomickej úrovni integračný proces predstavuje harmonizáciu legislatívy s európskymi štandardmi. Zahŕňa to opatrenia na podporu hospodárskej súťaže, zlepšenie podnikateľského prostredia a ochranu zahraničných investícií. Ukrajina čelí potrebe modernizácie infraštruktúry a zlepšeniu makroekonomickej stability, čo prispeje k zvýšeniu dôveryhodnosti krajiny na medzinárodnej scéne. Prístup k jednotnému trhu EÚ ponúka nové príležitosti, ale vyžaduje aj splnenie náročných regulačných štandardov.

Bezpečnostné aspekty európskej integrácie sú pre Ukrajinu zásadné, najmä vzhľadom na vojnový konflikt s Ruskom. Strategická orientácia na Západ a prehĺbovanie spolupráce s EÚ posilňujú obranyschopnosť krajiny a jej geopolitické postavenie. Proces prístupových rokovaní tak nie je len formálnou záležitosťou, ale kľúčovým nástrojom na podporu stability a reformného úsilia.

Aktuálnosť témy je nepopierateľná, najmä od udelenia štatútu kandidátskej krajiny Ukrajine v roku 2022. Európska komisia stanovila sedem kľúčových oblastí reforiem, ktoré Kyjev musí realizovať, vrátane justičnej reformy, posilnenia protikorupčných opatrení a ochrany práv menšín. Proces zároveň vyvoláva diskusie o schopnosti EÚ prijímať nových členov a o potrebe jej vlastných vnútorných reforiem. Preto skúmanie tejto témy ponúka nielen pohľad na reformné úsilie Ukrajiny, ale aj na budúcnosť Európskej únie ako celku.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

1.1 Prístupový Proces do Európskej Únie

Právny základ

- Článok 49 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) definuje, ktoré štáty môžu požiadať o členstvo.
- Článok 2 Zmluvy o Európskej únii popisuje základné hodnoty EÚ.

Cieľom politiky rozširovania EÚ je zjednotiť európske krajiny v rámci jedného politického a ekonomického projektu. Rozšírenie založené na hodnotách Únie a podliehajúce prísnyim kritériám sa ukázalo ako jeden z najúspešnejších nástrojov na podporu politických, hospodárskych a sociálnych reforiem a posilnenie mieru, stability a demokracie na kontinente. Postavenie EÚ na svetovej scéne posilňuje aj jej politika rozširovania.

1.1.1 Základné informácie

1.1.1.1 Podmienky vstupu

Každý európsky štát, ktorý rešpektuje spoločné hodnoty a snaží sa ich presadzovať, môže požiadať o členstvo v Únii (článok 49 DES). Kodanské kritériá, ktoré stanovila Európska rada v Kodani v roku 1993, sú zásadné v procese integrácie všetkých kandidátskych alebo potenciálnych kandidátskych krajín do EÚ. Zahŕňajú:

- Stabilita inštitúcií, ktoré zaručujú demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín,
- Fungujúce trhové hospodárstvo a schopnosť vyrovnat' sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v EÚ,
- Schopnosť prevziať záväzky vyplývajúce z členstva, vrátane záväzku sledovať ciele politickej, hospodárskej a menovej únie a prijať spoločné pravidlá, normy a politiky, ktoré tvoria právny systém EÚ (acquis communautaire).

V decembri 2006 sa Európska rada dohodla na „obnovenom konsenze o rozšírení“ založenom na „konsolidácii, podmienenosti a komunikácii“ a na schopnosti EÚ integrovať nových členov.

1.1.1.2 Potenciál integrácie EÚ: inštitucionálne mechanizmy

Postupné rozširovanie bolo neoddeliteľnou súčasťou inštitucionálnych rokovaní vedúcich k prijatiu Lisabonskej zmluvy. EÚ musela prispôbiť svoje inštitúcie a rozhodovacie procesy prístupeniu nových členských štátov a zabezpečiť, aby rozšírenie nebolo na úkor efektívnej a zodpovednej tvorby politiky. Lisabonská zmluva priniesla významné zmeny do zloženia a fungovania hlavných inštitúcií EÚ. Niektoré z týchto zmien odrážali potrebu stabilného súboru pravidiel, ktoré by sa nemuseli meniť pri každej ďalšej expanzii.

1.1.1.3 Proces integrácie

Krajina, ktorá chce vstúpiť do EÚ, predloží žiadosť Rade, ktorá požiada Komisiu o stanovisko. Na túto žiadosť treba upozorniť Parlament. Ak je stanovisko Komisie kladné, Európska rada môže rozhodnúť (jednomyseľne) o udelení štatútu kandidátskej krajiny. Na základe odporúčania Komisie Rada rozhodne (tiež jednomyseľne) o začatí rokovaní. Acquis EÚ pozostáva z viac ako 30 politických kapitol. Pred začiatkom rokovaní Komisia zverejní pre každú kapitolu takzvaný „skrining“.

Rada na odporúčanie Komisie jednomyseľne rozhodne o otvorení niekoľkých kapitol alebo blokov rokovaní. Ak sa usúdi, že sa dosiahol uspokojivý pokrok, Komisia môže odporučiť „dočasné uzavretie“ kapitoly alebo súboru kapitol. Rada v tejto otázke opäť koná jednomyseľne, pričom zohľadňuje celkový pokrok v oblasti právneho štátu. Po ukončení rokovaní o všetkých kapitolách alebo súboroch kapitol sa príslušné podmienky vrátane akýchkoľvek ochranných doložiek a prechodných ustanovení zahrnú do zmluvy o prístupí medzi členskými štátmi a prístupujúcou krajinou. Zmluvu o prístupí možno podpísať až po súhlase Parlamentu a jednomyseľnom schválení Radou. Následne bude predložený na ratifikáciu všetkým zmluvným stranám vrátane prístupujúcej krajiny v súlade s ich ústavnými požiadavkami (t. j. ratifikácia parlamentom alebo referendum).¹

1.1.2 Západný Balkán

1.1.2.1 Prehĺbenie integrácie západného Balkánu do EÚ

Od roku 1999 sú krajiny západného Balkánu zapojené do procesu stabilizácie a pridruženia zameraného na uľahčenie ich zblíženia s Európskou úniou. Tento proces je založený na dvojstranných dohodách o stabilizácii a pridružení.

Vstup Chorvátska do EÚ 1. júla 2013 bol dôležitým stimulom pre ďalšie krajiny v regióne. Na základe skúseností Chorvátska navrhla Európska komisia vo svojej stratégii rozširovania na roky 2011-2012 zlepšenie procesu rokovaní so zameraním na právny štát. Najmä kapitoly 23 (súdny systém a základné práva) a 24 (spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť) by sa mali otvoriť na samom začiatku rokovaní a uzavrieť ako posledné. Táto metodika bola potvrdená a posilnená v oznámení Komisie z 5. februára 2020 s názvom "posilnený proces rozširovania – realistická perspektíva členstva západného Balkánu v EÚ." Je tiež zahrnutý v hospodárskom a investičnom pláne pre región, ktorý bol uverejnený ako súčasť balíka rozširovania EÚ do roku 2020. Komisia 8. novembra 2023 prijala nový plán rastu pre západný Balkán vo výške 6 miliárd EUR na obdobie rokov 2024-2027. Plán

---

¹ EURÓPSKY PARLAMENT. Rozširovanie Únie. [online]. [cit. 2025-01-04]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/167/rozsirovanie-unie>

stanovuje poskytovanie určitých výhod krajinám regiónu z členstva pred oficiálnym vstupom za predpokladu jasne definovaných podmienok platieb.

Ruské vojenské akcie proti Ukrajine, ako aj udelenie štatútu kandidátskej krajiny EÚ Gruzínsku, Moldavsku a Ukrajine zintenzívnili záujem krajín západného Balkánu o proces európskej integrácie.

V marci 2020 sa Rada EÚ dohodla na začatí prístupových rokovaní s Albánskom a Severným Macedónskom (s určitými podmienkami pre Albánsko). V júli 2020 Komisia prvýkrát predstavila návrh rokovacieho rámca založeného na aktualizovanej metodike. Rokovania sa oficiálne začali v júli 2022 po výrazných oneskoreniach spôsobených okrem iného nezhodami medzi Severným Macedónskom a Bulharskom v otázkach jazyka, identity a histórie.

“Dohoda o stabilizácii a pridružení” medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou nadobudla platnosť 1. júna 2015. Vo februári 2016 požiadala Bosna a Hercegovina o členstvo. V máji 2019 Komisia načrtla 14 kľúčových priorít, ktorých splnenie je potrebné na začatie rokovaní. Napriek neúplnému splneniu týchto požiadaviek získala krajina štatút kandidátskej krajiny v decembri 2022 a v marci 2024 sa Európska rada rozhodla začať prístupové rokovania bez ďalších podmienok.

Dohoda medzi EÚ a Kosovom je v platnosti od 1. apríla 2016. V decembri 2022 požiadalo Kosovo o členstvo a v apríli 2023 Parlament hlasoval za udelenie bezvízového styku s účinnosťou od januára 2024. Kosovo sa tiež zúčastňuje dialógu so Srbskom sprostredkovanom EÚ, ktorého cieľom je uzavrieť právne záväznú dohodu o normalizácii vzťahov. Od začiatku roku 2023 sa obe strany zaviazali zintenzívniť plnenie záväzkov vyplývajúcich z aktualizovanej dohody.^{2 3}

1.1.3 Úloha Európskeho parlamentu

Podľa článku 49 Zmluvy o EÚ musí Európsky parlament schváliť vstup každej novej krajiny do Únie. Parlament zohráva dôležitú úlohu aj vo finančných záležitostiach vrátane pridelovania finančných prostriedkov v rámci nástrojov predvolebnej pomoci. Výbor pre zahraničné veci vymenúva rečníkov pre všetkých kandidátov a potenciálnych kandidátov. Výročné uznesenia parlamentu tvoria pozíciu k rozšíreniu na základe správ Komisie. 23. novembra 2022 boli prijaté odporúčania na dokončenie rokovaní s kandidátmi do konca

---

² Euractiv Slovakia (n.d.). Západný Balkán; Retrieved April 16, 2025, from <https://euractiv.sk/section/rozsirovanie/linksdossier/zapadny-balkan/>

³ European Parliament (2024). Spoločný návrh uznesenia o útoku na Srbsko v severnom Kosove. Retrieved April 16, 2025, from https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RC-9-2024-0143_SK.html

desaťročia a 29. februára 2024 bolo prijaté uznesenie o ďalšej integrácii do EÚ. Okrem toho Parlament aktívne spolupracuje s národnými parlamentmi kandidátskych krajín a monitoruje voľby vo všetkých krajinách okrem Turecka, ktoré Parlament nepozvali na pozorovanie.

1.1.3.1 Výhody pre kandidátske krajiny:

- posilnenie politickej stability;
- sloboda pohybu, pobytu, práce a štúdia v celej EÚ;
- účasť na jednotnom trhu EÚ;
- zvýšenie investícií a finančnej podpory;
- dodržiavanie vysokých štandardov v sociálnej, environmentálnej a spotrebiteľskej oblasti.

1.1.3.2 Výhody pre EÚ:

- zvýšenie prosperity a nové ekonomické príležitosti;
- posilnenie postavenia EÚ na medzinárodnej scéne;
- rozširovanie kultúrnej rozmanitosti;
- podpora demokracie, právneho štátu a ľudských práv;
- zaistenie stability a bezpečnosti v Európe.

1.1.3.3 Kto môže vstúpiť do EÚ

O členstvo sa môže uchádzať každá európska krajina, ktorá spĺňa kodanské kritériá.

Tieto kritériá zahŕňajú:

- Demokratická správa vecí verejných, právny štát, dodržiavanie ľudských práv a ochrana menšín
- Fungujúce trhové hospodárstvo a schopnosť vyrovnat' sa s konkurenciou v rámci EÚ
- Schopnosť plniť povinnosti vyplývajúce z členstva vrátane dodržiavania právnych predpisov EÚ

Vstupný proces je rozdelený do troch etáp:

- Podanie žiadosti: krajina predloží žiadosť, ktorú preskúma Rada EÚ a Komisia.
- Rokovania: krajina uskutočňuje reformy a prispôsobuje svoje právne predpisy normám EÚ.
- Pristúpenie: po úspešných rokovaniach je podpísaná prístupová zmluva, ktorú musia ratifikovať Všetci členovia EÚ a kandidátska krajina.

1.1.3.4 Osobitný prístup pre západný Balkán

Krajiny regiónu prechádzajú špeciálnym procesom stabilizácie a pridruženia (SAP), ktorý zahŕňa Albánsko, Bosnu a Hercegovinu, Kosovo, Čiernu Horu, Severné Macedónsko a Srbsko. Cieľom je zabezpečiť politickú a ekonomickú stabilitu, aby boli pripravení pripojiť sa. EÚ poskytuje pomoc prostredníctvom:

- Finančná podpora
- Zjednodušený prístup na trh EÚ
- Podpora regionálnej spolupráce

Európska komisia nedávno predstavila nový plán rastu, ktorého cieľom je pripraviť región na členstvo prostredníctvom hospodárskych reforiem a investícií, ako aj poskytnúť občanom regiónu určité výhody z členstva ešte pred oficiálnym vstupom.⁴

2.1.4 Historické väzby Ukrajiny s Európskou úniou

Vzťahy medzi Ukrajinou a Európskou úniou sa prvýkrát nadviazali v decembri 1991, keď holandský minister zahraničných vecí, ktorý vtedy predsedal Rade Európskych spoločenstiev, formálne uznal nezávislosť Ukrajiny v mene EÚ. Politika Ukrajiny zameraná na rozvoj vzťahov medzi Ukrajinou a EÚ je založená na zákone Ukrajiny z 1. júla 2010 „O základoch domácej a zahraničnej politiky“. Podľa článku 11 tohto zákona je jedným z kľúčových smerov zahraničnej politiky Ukrajiny „zabezpečenie integrácie Ukrajiny do európskeho politického, ekonomického a právneho priestoru s cieľom získať členstvo v EÚ“. Už dávnejšie bol ohlásený aj zámer Ukrajiny rozvíjať vzťahy s EÚ na princípoch integrácie. V rezolúcii Najvyššej rady Ukrajiny z 2. júla 1993 „O hlavných smeroch ukrajinskej zahraničnej politiky“ Ukrajina prvýkrát deklarovala svoje európske integračné ambície. V dokumente sa uvádza, že "prioritou zahraničnej politiky Ukrajiny je členstvo štátu v Európskych spoločenstvách, ak to nepoškodí jej národné záujmy. V záujme udržania stabilných vzťahov s EÚ sa uzatvorí dohoda o partnerstve a spolupráci, ktorej realizácia bude prvým krokom k jej pridruženiu a následnému plnému členstvu v tejto organizácii. Najvyššia rada Ukrajiny tradične podporuje integračný kurz do EÚ. Príslušné ustanovenia "vypočutia Ukrajiny o parlamente sú uvedené napríklad v uznesení Najvyššej rady o Ukrajine," otázky spolupráce medzi Ukrajinou a EÚ", prijatom 28. novembra 2002; vo vyhlásení Najvyššej rady Ukrajiny z 22. februára 2007 o začatí rokovaní o novej dohode medzi Ukrajinou a EÚ, ako aj v uznesení Najvyššej rady Ukrajiny z 19. mája 2011 o odporúčaní parlamentných

---

⁴ European Union (n.d.). Rozširovanie EÚ. Retrieved April 16, 2025, from https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_sk

vypočítí o stave a perspektíve colnej únie medzi EÚ a Ukrajinou. Rozhodnutie ukrajinského vedenia z novembra 2013 odmietnuť podpísanie Asociačnej dohody medzi Ukrajinou a EÚ poslúžilo ako impulz na začatie masívneho pokojného protestu na Ukrajine na obranu európskych ambícií Ukrajincov, ktorý sa stal známym ako „euromajdan“.⁵

Po víťazstve Revolúcie dôstojnosti na Ukrajine prijala Najvyššia rada Ukrajiny 13. marca 2014 rezolúciu „O potvrdení smerovania Ukrajiny k integrácii do Európskej únie a prioritných opatrení v tomto smere“, ktorá potvrdzuje nezvratnosť európskej integrácie Ukrajiny, ktorej cieľom je vstup do Európskej únie. Poznamenalo sa tiež, že Ukrajina ako európsky štát so spoločnou históriou a hodnotami s Európskou úniou má právo požiadať o členstvo v Európskej únii v súlade s článkom 49 Zmluvy o Európskej únii. Najvyššia rada Ukrajiny týmto uznesením odporučila úradujúcemu prezidentovi Ukrajiny a kabinetu ministrov Ukrajiny prijať niekoľko naliehavých krokov v oblasti európskej integrácie, najmä v kontexte Ukrajiny – uzavretie asociačnej dohody s EÚ. Podpisom a ratifikáciou Asociačnej dohody medzi Ukrajinou a EÚ v roku 2014 sa začal proces rozvoja kvalitatívne novej formy vzťahov založených na princípoch politického pridruženía a hospodárskej integrácie. Prezident Ukrajiny Petro Porošenko a ukrajinský parlament pri podpise Asociačnej dohody 27. júna 2014 a počas jej ratifikácie 16. septembra 2014 vyhlásili, že Ukrajina považuje dohodu o pridružení za ďalší krok k plnému členstvu Ukrajiny v Európskej únii.⁶

Začiatkom septembra 2014 nadobudli príslušné časti dohody o pridružení predbežne platnosť, kým po ratifikácii všetkými členskými štátmi EÚ nenadobudnú plnú platnosť. Ukrajina a EÚ spustili prehĺbenú a komplexnú zónu voľného obchodu (DCFTA) 1. januára 2016. Najvyššia rada Ukrajiny prijala 7. februára 2019 zákon o zmene a doplnení ústavy Ukrajiny týkajúci sa strategického smerovania štátu k dosiahnutiu plného členstva v Európskej únii a NATO. Cieľom navrhovaných zmien je zakotviť do Ústavy Ukrajiny civilizačnú voľbu, európsku identitu ukrajinského ľudu a nezvratnosť strategického smerovania štátu k plnému členstvu Ukrajiny v Európskej únii a Severoatlantickej aliancii. Podpísaním Dohody o partnerstve a spolupráci (PCA) 14. júna 1994 (do platnosti vstúpila 1. marca 1998) sa začala spolupráca v širokom spektre politických, ekonomických, obchodných a humanitárnych otázok. Uzavretie Dohody o partnerstve a vzájomne

---

⁵ EURÓPSKY PARLAMENT. Tri susedné krajiny Východného partnerstva: Ukrajina, Moldavsko a Bielorusko. [online]. [cit. 2025-04-16]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/171/tri-susedne-krajiny-vychodneho-partnerstva-ukrajina-moldavsko-a-bielorusko>

⁶ EURÓPSKY PARLAMENT. Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. februára 2021 o vykonávaní dohody o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou (2019/2202(INI)): bod 5. [online]. [cit. 2025-04-16]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0050_SK.html

prospernej spolupráci umožnilo nadviazať pravidelný bilaterálny dialóg medzi Ukrajinou a EÚ na politickej a sektorovej úrovni, implementovať obchodnú reguláciu založenú na princípoch GATT/WTO a určiť priority pre prispôsobenie ukrajinskej legislatívy európskym normám a štandardom (*acquis communautaire*) v hlavných sektoroch ukrajinského hospodárstva. Dohoda o partnerstve určila 7 priorít, najmä: energetiku, obchod a investície, spravodlivosť a vnútorné záležitosti, aproximáciu ukrajinskej legislatívy s legislatívou EÚ, ochranu životného prostredia, dopravu, cezhraničnú spoluprácu, ako aj spoluprácu v oblasti vedy, techniky a vesmíru. Na základe Dohody o partnerstve a spolupráci sa politický dialóg medzi Ukrajinou a EÚ rozvinul do každoročných stretnutí (*summit* Ukrajina – EÚ) za účasti prezidenta Ukrajiny, predsedu Európskej rady a predsedu Európskej komisie; zasadnutia Rady pre spoluprácu za účasti predsedu vlády Ukrajiny, vysokého predstaviteľa EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a ministra zahraničných vecí predsedníckej krajiny EÚ; Výbor a sektorové podvýbory zodpovedné za spoluprácu Ukrajiny s EÚ; parlamentný výbor pre spoluprácu; politické stretnutia ministrov zahraničných vecí; stretnutia priemyselného dialógu; pravidelné stretnutia na úrovni pracovnej skupiny. Brali sme do úvahy, že 10-ročné obdobie DPS uplynulo v marci 2008, Ukrajina a EÚ začali proces rokovaní o novej dohode medzi Ukrajinou a EÚ 5. marca 2007. Do podpísania novej dohody sa DPS automaticky predlžuje na základe vzájomnej dohody oboch strán. Vstupom Ukrajiny do Svetovej obchodnej organizácie 18. februára 2008 Ukrajina a EÚ začali rokovania o vytvorení zóny voľného obchodu, čím sa otvorila cesta k liberalizácii pohybu tovaru, služieb, kapitálu a netarifných nástrojov politiky hospodárskej regulácie. 9. septembra 2008 počas parížskeho samitu Ukrajina a EÚ dosiahli politickú dohodu, že budúcou dohodou medzi stranami bude dohoda o pridružení založená na zásadách politického pridruženia a hospodárskej integrácie. Počas 15. summitu Ukrajina – EÚ 19. decembra 2011 bolo oznámené ukončenie rokovaní o dohode o pridružení a hlavní vyjednávači 30. marca 2012 parafovali text budúcej dohody.

Asociačná dohoda medzi Ukrajinou, Európskou úniou a jej členskými štátmi bola podpísaná v Bruseli v dvoch etapách: 21. marca 2014 a 27. júna 2014. Na ukrajinskej strane politickú časť Asociačnej dohody podpísal predseda vlády Ukrajiny A. Jaceňuk, ekonomickú časť prezident Ukrajiny P. Porošenko. Dohodu v mene Európskej únie podpísali šéfovia inštitúcií EÚ a vedúci predstavitelia všetkých členských štátov EÚ. Dňa 16. septembra 2014 Najvyššia rada Ukrajiny súčasne s Európskym parlamentom ratifikovala asociačnú dohodu. Ukončenie všetkých potrebných vnútorných postupov zo strany Ukrajiny a EÚ umožnilo dočasné uplatňovanie významnej časti dohody o pridružení od 1. novembra

2014 až do jej konečného nadobudnutia platnosti po ratifikácii dohody všetkými členskými štátmi EÚ. Dohoda o pridružení tak vytvára právny základ pre spoluprácu medzi Ukrajinou a EÚ v strednodobom horizonte. Asociačná dohoda zabezpečuje udržiavanie pravidelného dialógu na najvyššej úrovni vo forme každoročných summitov a vytváranie nových stálych orgánov pre bilaterálnu spoluprácu – Asociačnej rady, Asociačného výboru, Asociačného obchodného výboru a Asociačných priemyselných podvýborov. výboru, parlamentného asociačného výboru a platformy občianskej spoločnosti. S cieľom vytvoriť potrebné podmienky na implementáciu ustanovení budúcej dohody o pridružení sa na samite EÚ – Ukrajina v Paríži v septembri 2008 rozhodlo pripraviť program pridruženía. Bola schválená 16. júla 2009 a do platnosti vstúpila v novembri 2009. Asociačná agenda sa pravidelne aktualizuje s prihliadnutím na vývoj politického dialógu medzi Ukrajinou a EÚ, ako aj na výsledky, ktoré Ukrajina dosiahla pri implementácii reforiem. Dokument bol aktualizovaný trikrát (v rokoch 2012, 2013 a 2015). Aktuálny asociačný program schválila Asociačná rada EÚ – Ukrajina 16. marca 2015. Program pridruženía ako celok je hlavným praktickým nástrojom zameraným na prípravu a podporu úplného vykonávania dohody o pridružení. Okrem toho tento dokument slúži ako hlavný mechanizmus na monitorovanie a hodnotenie pokroku Ukrajiny pri implementácii dohody o pridružení, ako aj ako mechanizmus na monitorovanie a hodnotenie všetkých výsledkov politického pridruženía a hospodárskej integrácie.

EÚ a Ukrajina definujú priority programu pridruženía, ktoré dopĺňajú záväzky oboch strán v rámci dohody o pridružení týkajúce sa jej úplného vykonávania. Obe strany zatiaľ identifikovali desať krátkodobých reformných priorít, ktoré sú kľúčové pre pokrok Ukrajiny. Patria sem ústavná reforma, reforma súdnictva, volebná reforma, boj proti korupcii, reforma verejnej správy, energetika, deregulácia, verejné obstarávanie, dane a externý audit. Plnenie programu združenía podlieha každoročnému monitorovaniu a hodnoteniu výborom združenía. EÚ výrazne podporuje Ukrajinu pri implementácii asociačnej agendy, najmä prostredníctvom aktivít ukrajinskej podpornej skupiny zriadenej Európskou komisiou v apríli 2014. Počas šiesteho zasadnutia Asociačnej rady EÚ – Ukrajina (28. januára 2020, Brusel) bola podpísaná dohoda medzi vládou Ukrajiny a Európskou komisiou o financovaní programu „Podpora EÚ pre rozvoj poľnohospodárstva na Ukrajine a malých fariem“. V rámci tejto dohody dostane Ukrajina pomoc pri vytváraní inkluzívnejšieho a konkurencieschopnejšieho poľnohospodárskeho sektora zameraného na rozvoj malých a stredných fariem a podnikov. Celkový príspevok EÚ v rámci dohody je 26 miliónov EUR.

Pomoc EÚ sa zameria na:

- integrácia štátneho katastra nehnuteľností a štátneho registra práv k nehnuteľnostiam, reforma inštitúcií a systému využívania pôdy;
- Implementácia inštitucionálnych a sektorových reforiem v poľnohospodárstve a rozvoji vidieka;
- Poskytnutie prístupu k financovaniu pre malé farmy prostredníctvom realizácie grantových programov.

Medzi dôležitými bilaterálnymi medzinárodnými dohodami medzi Ukrajinou a EÚ, ktoré boli uzavreté nedávno, je potrebné vyzdvihnúť dohody podpísané počas 22. summitu Ukrajina – EÚ (6. októbra 2020, Kyjev): dohoda medzi vládou Ukrajiny a Európskou komisiou o financovaní programu EÚ pre silné regióny. Dokument by mal pomôcť prilákať podporu EÚ na zvýšenie odolnosti Ukrajiny, najmä voči hybridným hrozbám a destabilizačným situáciám, ako je pandémia COVID-19, ako aj nastolenie mieru. Celkový príspevok EÚ v rámci dohody je 30 miliónov EUR. Dohoda medzi vládou Ukrajiny a Európskou komisiou o financovaní ukrajinského mechanizmu rozvoja občianskej spoločnosti. Účelom dokumentu je pritiahnúť pomoc EÚ na posilnenie demokracie na Ukrajine. Celkový príspevok EÚ v rámci dohody je 20 miliónov EUR; Dohoda medzi vládou Ukrajiny a Európskou komisiou o financovaní klimatického balíka pre stabilné hospodárstvo: (prípady) na Ukrajine. Dohoda zabezpečuje rozvoj a vykonávanie politík a opatrení, ktoré účinne podporujú prechod ku klimaticky neutrálnej, čistej, zdrojovo efektívnej a bezpečnej dodávke a spotrebe energie; podporovať zmierňovanie zmeny klímy znižovaním emisií skleníkových plynov a látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu; a stimulovať prechod na čisté a obehové hospodárstvo. Celkový príspevok EÚ v rámci dohody je 10 miliónov EUR; Dohoda medzi vládou Ukrajiny a Európskou investičnou bankou (EIB) o financovaní projektu „Energetická efektívnosť verejných budov na Ukrajine“. Účelom dohody je získať pomoc od Európskej investičnej banky na financovanie aktivít zameraných na zlepšenie procesu tepelnej modernizácie verejných budov na Ukrajine. Celkový príspevok EIB v rámci dohody je 300 miliónov EUR; Záručná dohoda medzi vládou Ukrajiny a Európskou investičnou bankou (EIB) „Logistická sieť (modernizácia a digitalizácia Ukrposhta)“. Podpísaním dokumentu sa zabezpečí nákup triediaceho zariadenia (automatická priečna triediaca linka s kapacitou 12 000 kusov za hodinu, triediaca linka Posorter, dve triediace linky Opriorter, poloautomatické rolety, gravitačné dopravníky, IT servery a periférne zariadenia), vytvorenie 3 triediacich komplexov (najmä vybudovanie a vybudovanie triediaceho centra², celková výstavba skladu² v Lv. v 6 mestách) implementácia automatického sledovania pohybu nákladu. Podľa expertov EIB je celková

výška financovania projektu 30 miliónov eur (bez DPH); Generálny riaditeľ Ukrposhta Igor Smilyansky a viceprezidentka Európskej investičnej banky Liliana Pavlova podpísali dohodu o financovaní logistickej siete (Modernizácia a digitalizácia Ukrposhta). Ukrposhta vďaka pôžičke modernizuje svoju logistickú sieť, buduje 3 nové triediace centrá, 20 pôšt a zodpovedajúcu IT infraštruktúru.

2.1.4 Požiadavky Európskej únie na Ukrajinu v kontexte integračného procesu

Ukrajina, ktorá v roku 2022 získala štatút kandidátskej krajiny na členstvo v Európskej únii, čelí komplexnému súboru požiadaviek Európskej komisie. Tieto požiadavky sú potrebné na splnenie takzvaných kodanských kritérií a zahŕňajú reformy v oblasti právneho štátu, boja proti korupcii a ochrany práv menších. Európska komisia sformulovala sedem kľúčových úloh, ktoré musí Kyjev realizovať v rámci prístupového procesu.

2.1.4.1 reforma súdnictva

Prvé dve úlohy sa týkajú reformy súdneho systému, pričom sa osobitná pozornosť venuje:

- Zavedenie transparentného a objektívneho postupu pri výbere sudcov Ústavného súdu;
- Zabezpečenie nezávislosti a efektívnosti súdneho systému ako základného predpokladu fungovania demokratického právneho štátu.

2.1.4.2 boj proti korupcii

Ďalšie dve požiadavky sa týkajú posilnenia boja proti korupcii:

- Ukončenie výberového konania na pozície riaditeľa Národného úradu boja proti korupcii (NABU) a šéfa Špecializovanej protikorupčnej prokuratúry (SAPO);
- Vypracovať účinné opatrenia na stíhanie a odsúdenie vysokých vládnych predstaviteľov za korupčné činy.

2.1.4.3 Deoligarchizácia

Piatou a šiestou úlohou je prijatie legislatívy obmedzujúcej vplyv oligarchov na politiku a ekonomiku:

- Implementácia takzvaného antioligarchického zákona v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie;
- Prijatie nového mediálneho zákona, ktorý zabezpečí nezávislosť médií a bude v súlade s normami EÚ.

2.1.4.4 ochrana práv národnostných menšín

Konečným cieľom je zosúladiť školskú legislatívu s európskymi štandardmi:

- Implementácia odporúčaní Benátskej komisie, najmä pokiaľ ide o školský zákon z roku 2017, pokiaľ ide o práva národnostných menšín používať svoj jazyk.

2 Cieľ práce

2.1 Hlavný cieľ práce

Cieľom diplomovej práce je zhodnotiť zmeny vplyv ktore do ekonomického prostredia na Ukrajine prináša integračný proces do EÚ. Práca sa zameria na identifikáciu hlavných oblastí reforiem, ktoré boli podnietené požiadavkami EÚ, a na hodnotenie efektivity a dopadu týchto reforiem na fungovanie štátu a spoločnosti. Zároveň sa posúdi, do akej miery tento proces podporil demokratizáciu, právny štát, boj proti korupcii a hospodársku stabilitu Ukrajiny.

2.2 Čiastkové ciele

Pre dosiahnutie hlavného cieľa sme v diplomovej práci použili aj čiastkové ciele, ktoré nám umožnili konkretizovať hlavné body v analýze prístupového procesu Ukrajiny do EÚ:

- Zmapovať stav reforiem;
- Ohodnotiť vykonávanie hospodárskej politiky;
- Analyzovať ekonomické vývojové tendencie.

Otázky riešene v diplomovej práci :

- Aké hlavné politické a legislatívne reformy boli implementované v rámci prístupového procesu Ukrajiny do EÚ?
- Aký vplyv mali požiadavky EÚ na ekonomickú politiku a hospodársku stabilitu Ukrajiny?
- Ako prístupový proces ovplyvnil inštitucionálne fungovanie a správu verejných vecí na Ukrajine?
- Do akej miery bol proces eurointegrácie efektívny pri posilňovaní demokratických princípov a právneho štátu na Ukrajine?
- Aké výzvy a prekážky sprevádzali implementáciu reforiem na Ukrajine v kontexte prístupového procesu do EÚ?
- Ako sa prístupový proces Ukrajiny do EÚ porovnáva s podobnými procesmi v iných krajinách, ktoré sa stali členmi EÚ?

3 Metodika práce a metody skúmania

V tejto kapitole je načrtnutý metodologický rámec výskumu zameraného na analýzu vplyvu prístupového procesu do EÚ na domáce reformy a politiky kandidátskej krajiny, konkrétne Ukrajiny. Cieľom je vysvetliť zvolený výskumný prístup, metódy získavania a spracovania informácií, ako aj opísať výskumnú vzorku a etické aspekty štúdie.

V štúdiu bol zvolený kvalitatívny prístup, ktorý je optimálny na hlbšie pochopenie zložitých politických a inštitucionálnych transformácií prebiehajúcich počas prístupového procesu. Kvalitatívna metóda nám umožňuje analyzovať nielen formálne politické rozhodnutia, ale aj diskurzy, motívy a kontext, v ktorom sa reformy odohrávajú.

Údaje sa zbierali analýzou sekundárnych zdrojov, ako napr: oficiálne dokumenty Európskej únie a ukrajinskej vlády (napr. hodnotiace správy, asociačné dohody, strategické plány reforiem), odborné publikácie, analytické správy think-tankov a výskumných ústavov, relevantné vedecké články a štúdie z databáz, ako sú Scopus, Web of Science a Google Scholar.

Výber Ukrajiny bol založený na jej strategickom význame pre EÚ, ako aj na rozsahu domácich reforiem stimulovaných európskou perspektívou. Prípadová štúdia nám umožňuje analyzovať konkrétne oblasti reforiem (napr. právny štát, boj proti korupcii, verejná správa) v kontexte podmienok stanovených EÚ.

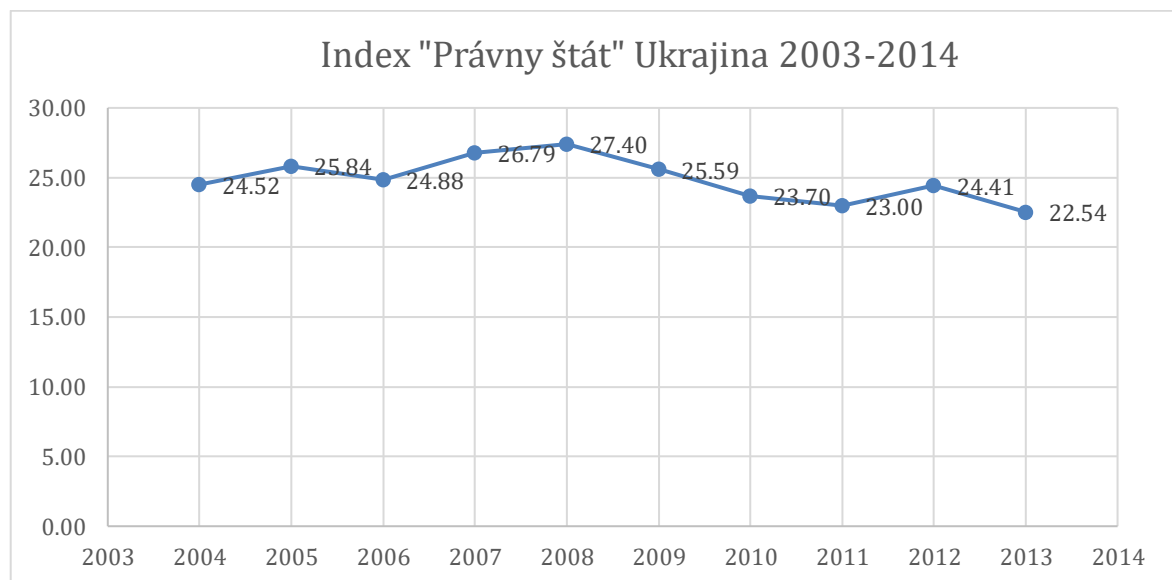
Na analýzu údajov sa použila tematická analýza s cieľom identifikovať kľúčové vzory a naratívy v reformnom diskurze. Dôležitou súčasťou tejto analýzy bola aj komparatívna analýza, ktorá umožnila porovnať prístupový proces Ukrajiny do EÚ so skúsenosťami iných kandidátskych krajín v regióne (napr. Moldavsko, Gruzínsko, krajiny západného Balkánu) s cieľom identifikovať spoločné črty a rozdiely v dynamike reforiem.

4 Výsledky práce

4.1 Konkrétne Prípady a Analýza

4.1.1 Reforma súdnictva

Reforma súdneho systému na Ukrajine je jednou z kľúčových súčastí celkového procesu reformy štátnych inštitúcií. Je zameraná na zvýšenie efektivity spravodlivosti, posilnenie nezávislosti sudcov a obnovenie dôvery občanov v súdnu moc. Reforma sa začala v roku 2014 prijatím zákona o „Obnovení dôvery v súdnictvo“, ktorý stanovil preverovanie najvyšších sudcov z hľadiska korupcie a porušovania ľudských práv. V grafe ("Index "Právny štát" Ukrajina 2003-2014") môžeme vidieť index právneho štátu, ktorý opisuje stav súdneho systému Ukrajiny pred rokom 2014.

Graf 1 "Index "Právny štát" Ukrajina 2003-2014"

4.1.1.1 Hlavné smery súdnej reformy

Vytvorenie Najvyššieho protikorupčného súdu. Jedným z najdôležitejších aspektov súdnej reformy bolo vytvorenie Najvyššieho protikorupčného súdu (NPS). Tento špecializovaný súd je zodpovedný za rozhodovanie v prípadoch týkajúcich sa korupčných trestných činov najvyšších predstaviteľov.

- Cieľ vytvorenia NPS: zabezpečiť nezávislé a spravodlivé rozhodovanie v prípadoch korupcie.
- Výber sudcov: sudcov NPS vyberali prostredníctvom otvoreného výberového konania, do ktorého sa zapojili aj medzinárodní experti.

Reforma tiež zahŕňala komplexnú kontrolu a atestáciu sudcov, aby sa zabezpečila ich morálka a profesionalita. Sudcovia prechádzali kvalifikačným hodnotením, ktoré zahŕňalo testovanie znalostí, hodnotenie profesionálnej etiky a morálky.

Na zvýšenie efektivity súdneho systému boli zavedené nové prístupy k súdnej administratíve.

- Automatizované prideľovanie prípadov: zavedenie systému automatizovaného prideľovania prípadov medzi sudcov, aby sa predišlo korupcii a zabezpečila sa transparentnosť.
- Elektronické súdnictvo: rozvoj elektronického súdnictva, vrátane elektronickej výmeny dokumentov, podávania žalôb a iných dokumentov v elektronickej forme.

Reforma sa dotkla aj procesného práva. Boli prijaté nové verzie Občianskeho, Obchodného a Správneho procesného kódexu:

- skrátenie lehôt na rozhodovanie v prípadoch: nové procesné kódexy stanovujú jasné lehoty na rozhodovanie v prípadoch.
- zabezpečenie práva na spravodlivý súd: zavedenie noriem, ktoré zabezpečujú rovnováhu medzi právami strán a efektívnosťou súdneho procesu.⁷

4.1.1.2 Vplyv reformy na právny systém Ukrajiny

Jedným z hlavných cieľov reformy bolo obnovenie dôvery občanov v súdny systém. Po výsledkoch reformy:

- rast transparentnosti: automatizované prideľovanie prípadov a otvorené výberové konania na pozície sudcov prispievajú k zvýšeniu transparentnosti súdneho systému.
- zlepšenie kvality spravodlivosti: vyčistenie súdneho systému od neseriózných sudcov a zvýšenie profesionálnej úrovne sudcovského zboru.

Vytvorenie Najvyššieho protikorupčného súdu a zmeny v procese výberu sudcov prispievajú k znižovaniu úrovne korupcie v súdnom systéme. Nové mechanizmy výberu a hodnotenia sudcov zabezpečili ich nezávislosť a nestrannosť a NPS zabezpečuje rýchle a objektívne rozhodovanie v korupčných prípadoch. Zavedenie elektronického súdnictva a nových procesných kódexov prispieva k zvýšeniu efektivity súdneho procesu.

---

⁷ **Súdna rada Ukrajiny.** Sudcovská reforma na Ukrajine: sudcovia a advokáti vysvetľujú, čo to bude znamenať pre bežných ľudí [online]. 2021 [cit. 2025-01-15]. Dostupné na internete: <https://court.gov.ua/press/publications/384549/>

- Elektronické služby: umožnili podávanie dokumentov online, sledovanie stavu prípadu a získavanie súdnych rozhodnutí v elektronickej forme výrazne zjednodušuje prístup k spravodlivosti.
- Skrátenie lehôt na rozhodovanie v prípadoch: nové procesné kódexy stanovili jasné lehoty na rozhodovanie, čo prispieva k rýchlejšiemu riešeniu sporov a znižovaniu zaťaženia súdov.⁸

4.1.1.3 Výzvy a perspektívy

Reforma súdneho systému si vyžaduje značné finančné a ľudské zdroje. Zabezpečenie adekvátneho financovania a prípravy personálu sú kľúčové pre úspešné zavedenie všetkých zmien.

- Financovanie: je potrebné zabezpečiť stabilné financovanie súdneho systému na podporu jeho efektívnej činnosti.
- Školenie sudcov a personálu: nepretržité vzdelávanie a zvyšovanie kvalifikácie sudcov a súdneho personálu sú nevyhnutné na udržanie vysokej úrovne spravodlivosti.

Napriek významným zmenám stále existujú prípady odporu voči novinkám zo strany niektorých predstaviteľov súdneho systému, ktorí sa snažia zachovať staré korupčné praktiky. Preto je potrebné:

- Monitorovanie a kontrola: je dôležité zabezpečiť trvalé monitorovanie a kontrolu dodržiavania nových pravidiel a postupov.
- Sankcie za porušenia: je nevyhnutné zaviesť prísne sankcie za porušenie nových štandardov, aby sa zabránilo návratu k starým praktikám.

Reforma súdneho systému na Ukrajine je dôležitým krokom k zabezpečeniu nezávislého, spravodlivého a efektívneho súdneho systému. Hlavné zmeny, ako vytvorenie Najvyššieho protikorupčného súdu, obnova zloženia sudcov, zlepšenie súdnej administratívy a zavedenie nových procesných kódexov, už priniesli pozitívne výsledky. Avšak na zabezpečenie udržateľného efektu reformy je potrebné pokračovať v práci na riešení výziev, ako je zabezpečenie zdrojov a odpor voči starým praktikám. Zavedenie týchto

---

⁸ **Hromadske.ua**. Množstvo výziev: Ako na Ukrajine postupuje súdna reforma [online]. 10. augusta 2023 [cit. 2025-01-20]. Dostupné na internete: <https://hromadske.ua/ru/posts/mnozhestvo-vyzovov-kak-v-ukraine-prodviagaetsya-sudebnaya-reforma>

zmien prispeje k zvýšeniu dôvery občanov v súdnu moc a posilneniu právneho systému Ukrajiny ako celku.⁹

4.1.2 *Reálny stav reform súdnictva*

Ústavný súd je jedinou inštitúciou na Ukrajine, ktorá môže zrušiť zákony týkajúce sa akejkoľvek oblasti, vrátane podnikania, tým, že ich vyhlási za protiústavné, a vykladať Ústavu. Preto sa každý prezident a jeho politická sila snažili vymenovať do tohto orgánu svojich ľudí. V roku 2016 bolo do Ústavy zapracované ustanovenie, že výber sudcov Ústavného súdu by sa mal uskutočňovať na základe konkurzu. Cieľom transparentného a spravodlivého konkurzu bolo zabezpečiť, aby sa do Ústavného súdu dostali len uznávaní právnici, ktorí by namiesto slúženia záujmom svojich politických patrónov chránili Ústavu a ľudské práva. Tieto ustanovenia sa však na úrovni zákona neuskutočnili: prezident, parlament a zjazd sudcov pokračovali vo vymenúvaní osôb do Ústavného súdu bez riadnej kontroly, pričom konkurz ako taký neexistoval. Otázka sa stala obzvlášť naliehavou na jeseň 2020, keď Ústavný súd prijal kontroverzné rozhodnutie o čiastočnej protiústavnosti systému elektronického deklarovania príjmov verejných činiteľov, čím spochybnil bezvízový režim s EÚ. Prezident sa vtedy obrátil na Benátsku komisiu so žiadosťou o radu, čo robiť s Ústavným súdom. Komisia odporučila zaviesť transparentný postup výberu sudcov s overovaním ich integrity a s účasťou zahraničných a verejných expertov. Napriek tomu, že odvtedy bol vypracovaný návrh zákona (č. 4533), kľúčové ustanovenia konkurzného postupu sa do konečného textu nedostali. Návrh zákona teda stále leží v parlamente bez postupu. Aby sa splnili požiadavky EÚ, je potrebné obnoviť prerokovanie návrhu zákona vo výbore parlamentu a dopracovať ho v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie. Podľa názoru verejných expertov by návrh zákona mal vytvoriť jednotnú výberovú komisiu, ktorá by vykonávala overovanie integrity a kompetentnosti kandidátov pre všetky subjekty vymenúvania. Je dôležité nevykonávať žiadne vymenovania do Ústavného súdu pred zavedením tohto konkurzného postupu (ako už skôr vyzvala Benátska komisia). Napriek tomu zjazd sudcov už v najbližších týždňoch plánuje vymenovať dvoch svojich nominantov do Ústavného súdu fakticky bez konkurzu. Tomu je dôležité zabrániť, inak bude potrebné čakať na zmeny veľmi dlho – funkčné obdobie sudcov Ústavného súdu je deväť rokov a podľa Ústavy je ich prakticky nemožné odvolať. Prípád bývalého neslávne známeho

---

⁹ **SAKHARUK, Anatolii.** Reforma súdnej moci na Ukrajine: kľúčové zmeny a ich vplyv [online]. Consultant.net.ua, 7. júna 2024 [cit. 2025-01-20]. Dostupné na internete: <https://consultant.net.ua/ru/consultant-article/6379>

predsedu Ústavného súdu Alexandra Tupického (tiež, mimochodom, vymenovaného zo strany sudcov) je toho jasnou ilustráciou.

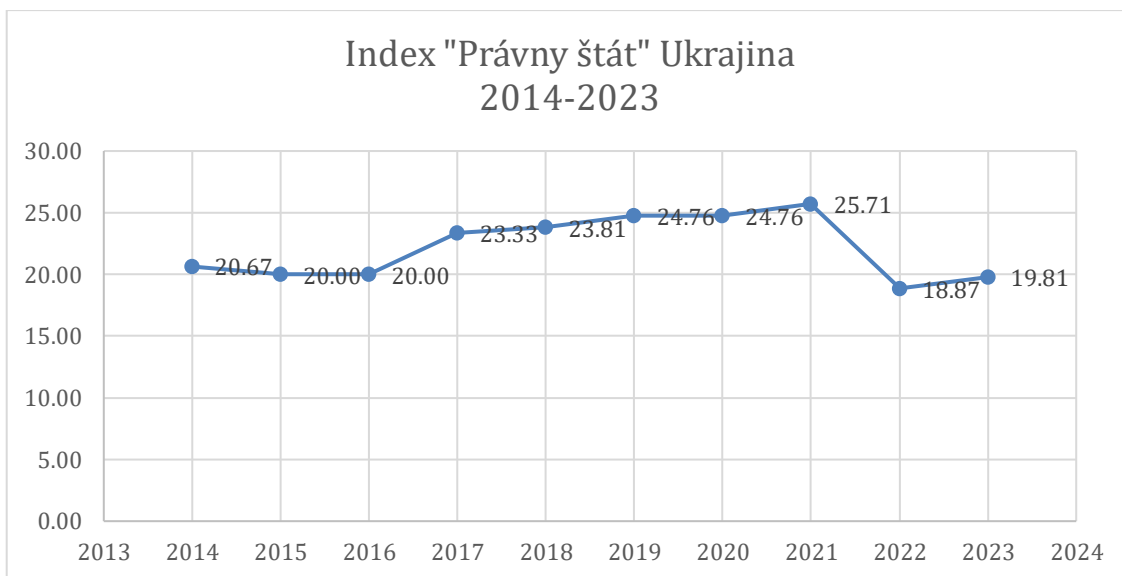
4.1.2.1 Najvyššia rada spravodlivosti a Najvyššia kvalifikačná komisia sudcov

Druhou prioritnou požiadavkou EÚ je "dokončenie overovania integrity kandidátov na členov Najvyššej rady spravodlivosti, ako aj dokončenie výberu kandidátov do Najvyššej kvalifikačnej komisie sudcov Ukrajiny". Tu Ukrajina pokročila oveľa ďalej ako s Ústavným súdom. Najvyššia rada spravodlivosti (NRS) a Najvyššia kvalifikačná komisia sudcov (NKKS) sú dva orgány zodpovedné za výber sudcov na pozície a za ich odvolanie za porušenie zákona. Kvôli korupcii a vzájomnému krytiu v týchto orgánoch nebola súdna reforma z roku 2016 úplne implementovaná. Preto bola v roku 2019 NKKS rozpustená a v lete 2021 nový zákon predpokladal overovanie integrity súčasných členov NRS s možnosťou ich odvolania, ako aj overovanie integrity všetkých nových kandidátov do NRS a NKKS. Obe overovania mali byť vykonávané špeciálne vytvorenou Etickou radou (pre NRS) a Výberovou komisiou (pre NKKS), ktoré sú z polovice zložené z medzinárodných expertov s rozhodujúcim hlasom. Pred začiatkom rozsiahlej ruskej invázie vo februári bola reforma NKKS a NRS v plnom prúde. Etická rada začala overovať súčasných členov NRS a budúcich kandidátov, Výberová komisia zhromažďovala dokumenty záujemcov o vstup do NKKS. Medzičasom 12 členov NRS sami odstúpili zo strachu pred overovaniami. Nová fáza vojny prerušila reformu na dva mesiace. V máji sa overovania obnovili: Etická rada odporučila odvolať ďalšieho člena NRS a teraz analyzuje všetkých nových kandidátov. Výberová komisia by mala v najbližšom čase oznámiť svoje plány na obnovenie reformy NKKS. Hlavnou výzvou pre úspešné splnenie druhej podmienky EÚ je to, že vykonávanie kontrol, ktoré by mali byť čo najtransparentnejšie a najotvorenejšie, je v podmienkach vojnového stavu dosť zložitá. Z bezpečnostných dôvodov Etická rada prestala vysielat' pohovory s kandidátmi na členov Najvyššej rady spravodlivosti (NRS) a štát uzavrel prístup k väčšine verejných registrov, čo komplikuje prácu komisií a analýzu kandidátov verejnosťou. Nedôveryhodní sudcovia očividne usúdili, že v takýchto podmienkach majú stále šancu dostať sa do NRS, o čom svedčí aj kontroverznosť niektorých osôb, ktoré podali žiadosti o nové voľné pozície. Navyše, už teraz je známe, že sa Etickú radu pokúsia prinútiť k urýchleniu preverovania kandidátov do NRS, aby sa to stihlo do dátumu plánovaného zjazdu sudcov, na ktorom sa majú schváliť odporúčané kandidáti. Tento krok má za cieľ obmedziť čas na dôkladné preverenie a tým sťažiť vyradenie nevhodných kandidátov. Napriek prevažujúcemu hlasu nezávislých medzinárodných expertov posledné rozhodnutia Etickej rady vyvolávajú prekvapenie. Okrem uzavretia pohovorov rada predtým ponechala vo

funkciách troch členov NRS, pri ktorých existovali vážne výhrady. A len pred pár dňami odporučila na pozície členov NRS kandidátov, u ktorých existovali pochybnosti o ich bezúhonnosti, no zároveň odmietla odporučiť sudkyňu-whistleblowerku Larysu Holnyk, ktorá je pre mnohých na Ukrajine doslova symbolom sudcovskej cti. Tieto kroky Etickej rady vyvolali ostrú negatívnu reakciu odborných verejných organizácií, ktoré už hovoria o ohrození reformy. Napriek tomu všetkému stále existuje šanca, že aj v podmienkach vojny sa reforma NRS a NKKS podarí. Hlavné teraz je poučiť sa z chýb, nastaviť podmienky a štandardy práce Etickej rady a Výberovej komisie tak, aby zabezpečili kvalitný výsledok. Návrh zákona o reforme Ústavného súdu, načrtnutý v záveroch Benátskej komisie, už je v parlamente, stačí ho len upraviť. Európska komisia oznámila, že má v úmysle skontrolovať stav plnenia požiadaviek do konca tohto roka. To však neznamená, že už za pol roka musíme splniť všetky body záveru, keďže niektoré reformy budú pokračovať aj viac ako rok. Musíme však preukázať pokrok. Súdna reforma, ktorá je medzi podmienkami EÚ najkomplexnejšia a najambicióznejšia, je presne tou oblasťou, v ktorej musí Ukrajina ukázať hmatateľný pokrok. Majú na nej záujem nielen európski predstavitelia, ale predovšetkým ukrajinská spoločnosť a podnikatelia. Iba v štáte so spravodlivým súdnym systémom možno očakávať ochranu domáceho podnikania a zahraničné investície na obnovu a rozvoj krajiny, aby sa zabránilo budúcim agresiam. Výsledok opatrení prijatých v rámci reformy súdneho systému na Ukrajine možno posúdiť aj podľa grafu ("Index "Právny štát" Ukrajina 2014-2023"). Ako vidíme, napriek vytrvalým pokusom ukrajinských orgánov zlepšiť súdny systém rôznymi zmenami zákonov a predpisov sa situácia nezmenila. A za posledné tri roky sa ešte zhoršila.¹⁰

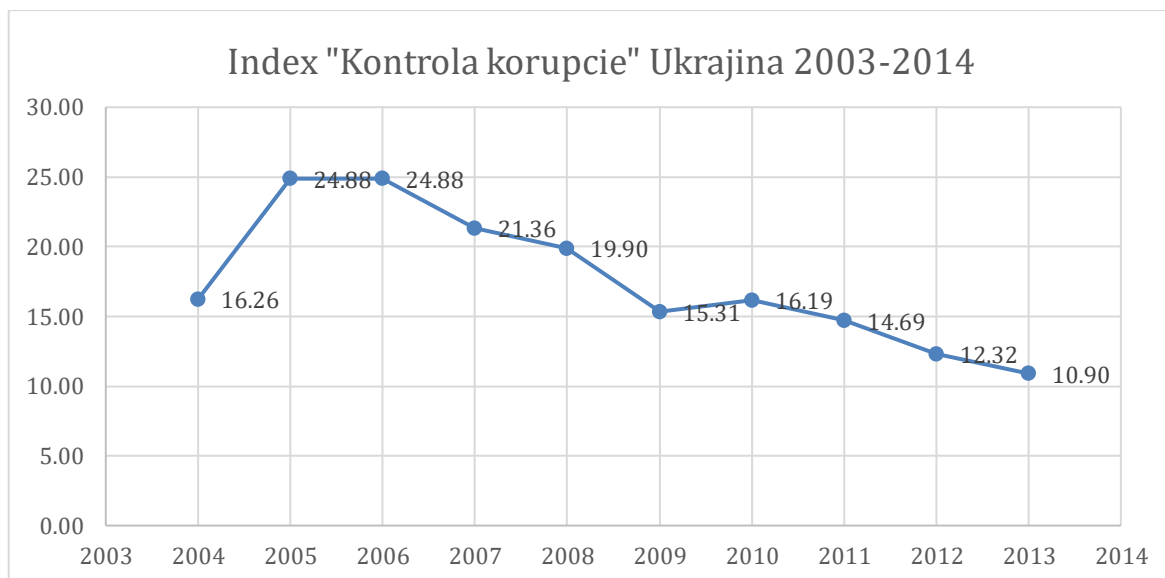
¹⁰ **FORBES UKRAJINA.** Jedna z požiadaviek EÚ – súdna reforma, ktorú Ukrajina roky nedokáže realizovať: v čom je problém a či je možné ju uskutočniť [online]. Forbes.ua, 27. jún 2022 [cit. 2025-04-19]. Dostupné na internete: <https://forbes.ua/ru/inside/odna-z-vimog-es-sudova-reforma-yaku-ukraina-ne-mozhe-vprovaditi-rokami-v-chomu-problema-i-chi-realno-tse-zrobiti-27062022-6821>

Graf 2 "Index "Právny štát" Ukrajina 2014-2023"

4.2 Reforma protikorupčnej politiky na Ukrajine: náklady, inštitúcie, výsledky 2014-2019

V roku 2014 sa spolu s reformou súdneho systému začal proces reformy kontroly korupcie. Prvým krokom k tomu bolo prijatie zákona „O prevencii korupcie“, ktorý vytvoril základ pre ďalší rozvoj nových a zdokonalených metód protikorupčnej kontroly. Stav kontroly korupcie na Ukrajine do roku 2014 znázorňuje graf ("Index "Kontrola korupcie" Ukrajina 2003-2014") Graf nám ukazuje vývoj kontroly korupcie od roku 2004, a ako si môžeme všimnúť, od roku 2006 sa situácia v tomto smere zhoršuje. Index vykazuje každý rok v priemere 3 body. Tento graf potvrdzuje skutočnosť, že zmeny v tomto smere boli potrebné už dlho, ale začali sa až v roku 2014, keď sa ukrajinské orgány a ľudia rozhodli nastúpiť cestu do Európskej únie.

Graf 3 "Index "Kontrola korupcie" Ukrajina 2003-2014"

V 2015 roku v rámci informačnej agentúry „UNN“ sa uskutočnil okrúhly stôl na tému „Reforma protikorupčnej politiky: náklady, inštitúcie, výsledky“, počas ktorého bola predstavená rovnomenná štúdia Ukrajinského inštitútu analýzy a manažmentu politiky (UIAMP). Tento výskum bol súčasťou cyklu „Cena reforiem“.

V rámci diskusie sa analyzovali výsledky rozsiahlych protikorupčných reforiem realizovaných na Ukrajine, ich financovanie a efektívnosť. Špeciálna pozornosť sa venovala obdobiu rokov 2015 – 2017 a hodnoteniu týchto reforiem medzinárodným spoločenstvom. Podľa prezentovaných údajov bolo v rokoch 2015 – 2019 na činnosť Národného protikorupčného úradu (NABU), Špecializovanej protikorupčnej prokuratúry (SAP) a Národnej agentúry pre prevenciu korupcie (NAPC) vynaložených približne 5,1 miliardy hrivien. Napriek značným rozpočtovým výdavkom efektívnosť práce týchto inštitúcií vyvoláva otázky. Od roku 2015 do roku 2017 bolo prostredníctvom NABU a SAP štátu kompenzovaných iba 250 miliónov hrivien, pričom zabránili sprenevere ďalších 2 miliárd hrivien. Celkovo však výsledky ich činnosti nepokrývajú výšku financovania. Z hľadiska súdnych konaní odovzdali NABU a SAP súdom 86 prípadov, avšak len v 23 prípadoch boli vynesené rozsudky a iba 17 obžalob nadobudlo právoplatnosť. Pokiaľ ide o činnosť NAPC, do roku 2017 preverila iba 11 majetkových priznaní poslancov, hoci ich celkový počet presahoval 800.

4.2.1 Analýza protikorupčnej reformy na Ukrajine

Protikorupčná reforma na Ukrajine naraža na množstvo prekážok, ktoré bránia jej efektívnemu naplneniu. Napriek vynaloženým finančným prostriedkom a deklarovaným

cieľom sa dlhodobo nepozoruje výrazný pokrok. Z analyzovaných faktov vyplývajú nasledujúce hlavné problémy a závery:

- Neexistencia ucelenej stratégie Po ukončení platnosti stratégie z roku 2014 nie je k dispozícii nový dokument, ktorý by poskytoval komplexný rámec pre boj proti korupcii. Tento nedostatok vedie k nekoordinovanosti opatrení a neefektívnosti jednotlivých inštitúcií.
- Vplyv na podnikateľské prostredie Korupcia vážne ohrozuje malé a stredné podniky. Chýbajúce jasné pravidlá vedú k nestabilite a recesii podnikateľského prostredia. Najväčším paradoxom je, že ani v prípadoch podplácania úradníci neplnia svoje "záväzky", čo podkopáva akékoľvek predpoklady pre podnikateľskú predvídateľnosť.
- Verejné vnímanie a efektívnosť inštitúcií Korupcia je vnímaná ako vážny problém, no občania nepociťujú reálne zlepšenie. Nízky počet odsúdených osôb a slabá efektívnosť protikorupčných orgánov podkopávajú dôveru verejnosti.
- Korupcia vo fiškálnom systéme Rozsiahle problémy pretrvávajú aj v Štátnej fiškálnej službe. Organizačný chaos po reformách a manuálne riadenie vrátenia DPH vytvárajú ideálny priestor pre korupčné schémy.¹¹

4.2.2 Výsledky reformy

O tom, ako a či Ukrajina v plnej miere využíva svoj protikorupčný arzenál a pomoc medzinárodných partnerov v boji proti nim, informoval spravodajský a analytický web v spoločnom článku s Iniciatívou Európskej únie proti korupcii na Ukrajine (EUAUSCI).

- 792 tisíc - to je počet vyhlásení, ktoré Národná agentúra pre prevenciu korupcie (NAPC) prijala na overenie v roku 2021. Zobrazte si ich v jednotnom registri vyhlásení, ktorý bol modernizovaný v roku 2020 po reštarte agentúry. Register je v súčasnosti najväčšou databázou majetkových pomerov úradníkov na svete. Ak sa v NAPC zistí nedodržovanie protikorupčných zákonov, zamestnanci agentúry vypracujú protokoly a obrátia sa na orgány činné v trestnom konaní. Oleksandr Novikov, ktorý stojí na čele protikorupčného orgánu, na konferencii „Sedem rokov protikorupčnej reformy“ povedal: „Sme druhou krajinou na svete po USA, kde sa monitoruje životný štýl úradníkov. Vďaka materiálom zozbieraným počas tohto monitoringu sa SAP obrátila na VAKS a Ukrajina má prvýkrát vo svojej histórii

---

¹¹ **COMMON GOAL.** Antikorupčná reforma: zlyhanie, závery expertov [online]. 2025 [cit. 2025-01-25]. Dostupné na internete: <https://commongoal.org.ua/antykorrupciynonnaya-reforma-provalylas-vyvody-ekspertov>

prípád konfiškácie neoprávnene nadobudnutého majetku v hodnote viac ako milión hrivien. A čo je najdôležitejšie: od mája 2021 sa vo vyhláseniach našli nepresné informácie v hodnote 1 miliardy hrivien“.

- Národný protikorupčný úrad Ukrajiny (NABU) od roku 2014 vrátil štátu 3 miliardy hrivien. Ide o peniaze a majetok vrátený dobrovoľne alebo na základe súdnych rozhodnutí. Pozitívny ekonomický efekt činnosti NABU spočíva aj v prevencii sprenevery finančných prostriedkov. V tomto prípade hovoríme o 2 miliardách hrivien. A v súčasnosti je pre budúce vymáhanie a konfiškáciu majetku na žiadosť NABU a SAP zaistený početný majetok vo viac ako 300 prípadoch. Len v 25 z nich, ktoré boli v prvej polovici roka 2021 zaslané na súd, sa zhabalo 25 nehnuteľností (približná hodnota presahuje 113 miliónov UAH), pozemky s celkovou rozlohou viac ako 30 hektárov, viac ako 11 miliónov UAH, takmer 8 miliónov USD, 10 vozidiel. Súd zaistil 25 nehnuteľností (odhadovaná hodnota presahuje 113 mil. UAH).
- Špecializovaná protikorupčná prokuratúra (SAP) poslala na súd 377 obvinení. Práve zamestnanci SAP podporujú štátne obvinenia na súde v trestných konaniach vyšetrovaných NABU. K decembru 2021 tak SAP a NABU viedli celkovo 927 konaní. Konkrétne v prvom polroku 2021 už bolo vydaných 14 rozsudkov na základe výsledkov obžalôb zaslaných prokurátormi SAP. Prácu Generálnej protikorupčnej prokuratúry v súčasnosti brzdí meškanie s vymenovaním jej šéfa. Protikorupčný orgán pracuje bez vedúceho už 15 mesiacov. Na konferencii „Sedem rokov protikorupčnej reformy“ medzinárodní partneri, najmä chargé d'affaires USA na Ukrajine Christine Quinnová, zdôraznili: „Žiadame, aby sa proces vymenovania nového šéfa ukončil bez byrokracie. Boli by sme radi, keby sa proces vymenovania skončil do roku 2022.“
- Najvyšší protikorupčný súd vyniesol 56 rozsudkov nad 59 osobami vrátane piatich poslancov a 15 sudcov. Z toho bolo 47 odsudzujúcich a 9 oslobodzujúcich rozsudkov. Na reálny trest vo forme odňatia slobody bolo odsúdených 33 osôb. Keď súd vynesie rozsudky v prípadoch vyšetrovaných NABU a SAP, skorumpovaní úradníci nie sú odsúdení len na tresty odňatia slobody. Ich majetok je tiež zabavený štátom. Napríklad v tomto roku bolo na základe rozsudkov NAKÚ skonfiškovaných 9,75 milióna hrivien. VAKS začal svoju činnosť v septembri 2019. Na konferencii Sedem rokov protikorupčnej reformy to zhrnula Elena Tanasevičová, predsedníčka súdu: „Počas tohto obdobia dvanásť vyšetrujúcich sudcov posúdilo viac ako 22 tisíc

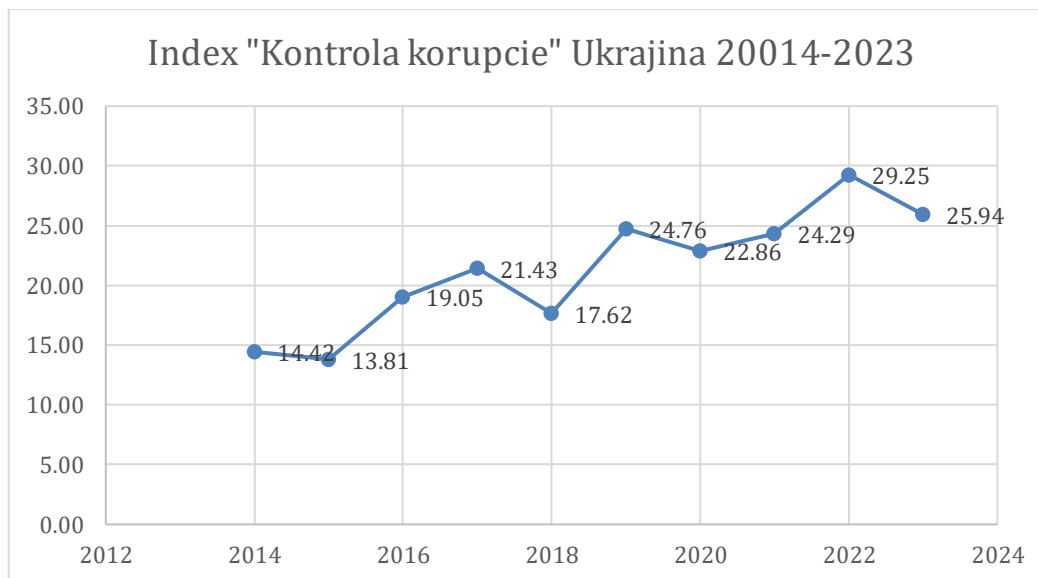
podaní, petícií a sťažností“. Šéfka tiež upozornila, že existuje hrozba v podobe možného uznania zákona „O Najvyššom protikorupčnom súde“ za protiústavný zo strany Ústavného súdu.

- Od začiatku činnosti Agentúry pre vymáhanie a správu aktív (ARMA) v roku 2017 ukrajinský rozpočet získal viac ako 74 miliónov UAH čistých príjmov. ARMA je výkonný orgán s osobitným postavením. Vykonáva vyhľadávanie majetku, ako aj jeho zabavenie a konfiškáciu, ak bol získaný korupčným spôsobom. V roku 2021 bol v práci agentúry zaznamenaný rekord: za 10 mesiacov bolo do rozpočtu získaných približne 33 miliónov UAH zo správy zaisteného majetku. V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2020 sa suma príjmov zvýšila viac ako 3-krát. Agentúru ARMA čaká aj výberové konanie a vymenovanie nového vedúceho, keďže už dva roky pracuje bez vedúceho.
- 38 miliónov eur je výška finančnej podpory EÚ a Dánska na činnosť Iniciatívy Európskej únie na boj proti korupcii na Ukrajine (EUAUSCI) na obdobie rokov 2017 až 2024. Ide o najväčší program pomoci EÚ Ukrajine v boji proti korupcii. Iniciatíva prispieva k prekonávaniu korupcie na Ukrajine nielen na vnútroštátnej, ale aj na miestnej úrovni. EUACI realizuje koncepciu „Mostu integrity“. Zapojilo sa do nej päť administratív a primátorov ukrajinských miest: Žitomír, Mariupol, Nikopol, Červonograd a Černivci. Cieľom projektu je znížiť korupčné riziká a zvýšiť zodpovednosť v malých mestách. Výsledky a získané skúsenosti sa môžu rozšíriť na celú krajinu. 170 miliárd hrivien alebo 6 % HDP - to je hospodársky efekt prvej protikorupčnej stratégie v histórii Ukrajiny, ktorá sa realizovala v rokoch 2014 až 2017. Od dnešného dňa však Ukrajina už 4 roky žije bez národnej Protikorupčnej stratégie. NAPC viedla vypracovanie nového dokumentu na roky 2021 - 2025. Podľa odborníkov pomôže štátu ušetriť 200 miliárd UAH ročne. Ešte v novembri 2020 bola nová stratégia odhlasovaná Najvyššou radou v prvom čítaní, ale v druhom čítaní ešte nebola posúdená. Zástupcovia protikorupčných orgánov a medzinárodných partnerov upozorňujú na potrebu schválenia stratégie. Keďže boj proti korupcii je účinný, ak existuje koherentná spolupráca a jednoznačne definované pravidlá a mechanizmy boja.¹²

---

¹² **NV.ua.** Korupcia a protikorupčná reforma na Ukrajine: 7 faktov za posledných 7 rokov [online]. 11. decembra 2021 [cit. 2025-02-02]. Dostupné na internete: <https://nv.ua/ukraine/politics/korrupciya-i-antikorrupcionnaya-reforma-v-ukraine-7-faktov-za-poslednie-7-let-50201270.html>

V grafe ("Index "Kontrola korupcie" Ukrajina 20014-2023") sú zobrazené údaje o indexe kontroly korupcie na Ukrajine od roku 2014, keď sa začali aktívne zmeny v tomto smere. Ako vidíme, od roku 2015 sa situácia výrazne zlepšila. Do roku 2019 sa ukazovateľ indexu zlepšil takmer dvojnásobne, čo dokazuje úspešnosť boja proti korupcii na Ukrajine.

Graf 4 "Index "Kontrola korupcie" Ukrajina 20014-2023"

4.3 Deoligarchizácia

Najvyššia rada prijala zákon „O predchádzaní ohrozeniam národnej bezpečnosti v súvislosti s nadmerným vplyvom osôb s významným ekonomickým alebo politickým postavením vo verejnom živote (oligarchovia)“ (č. 5599). Dokument upravuje novely viacerých zákonov s cieľom vytvoriť register osôb s významným ekonomickým alebo politickým vplyvom vo verejnom živote (oligarchov), definuje postup zaradenia osôb do registra a dôsledky takéhoto zaradenia a zavádza deklarovanie kontaktov verejných činiteľov s osobami zaradenými do uvedeného registra. Podľa prijatého zákona je teda oligarchom osoba, ktorá súčasne spĺňa aspoň tri z nasledujúcich kritérií: zúčastňuje sa na politickom živote; má významný vplyv na médiá; je konečným vlastníkom podnikateľského subjektu, ktorý je po nadobudnutí účinnosti tohto zákona prirodzeným monopolom alebo má monopolné (dominantné) postavenie na trhu podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže a toto postavenie si udržiava alebo posilňuje jeden rok po sebe; potvrdená hodnota majetku osoby. Hodnota majetku sa vypočíta súhrnne podľa výšky majetku osoby a podnikateľských subjektov, ktorých je osoba príjemcom. Pri výpočte hodnoty tohto majetku sa nezohľadňuje majetok, ktorý osoba vlastní v médiách. Rozhodnutie o uznaní osoby za oligarchu prijíma Rada národnej bezpečnosti a obrany na základe návrhu kabinetu ministrov, člena NSDC,

Národnej banky, Bezpečnostnej služby alebo Protimonopolného výboru Ukrajiny. Aparát NSDC zašle osobe v mieste jej registrácie oznámenie o takomto zasadnutí, v ktorom uvedie charakteristiku tejto osoby, 10 pracovných dní pred dňom zasadnutia, na ktorom sa má žiadosť o uznanie za oligarchu posúdiť. Oznámenie sa uverejní na oficiálnej webovej stránke Rady národnej bezpečnosti a obrany Ukrajiny. Osoba, ktorá takéto oznámenie dostala alebo si ho prečítala na oficiálnej webovej stránke NSDC, má právo podať osobné vysvetlenia a iné dokumenty písomne na Úrade NSDC najneskôr päť pracovných dní pred dňom zasadnutia, na ktorom sa má príslušné podanie posúdiť. Na žiadosť osoby a na základe príslušného rozhodnutia NSDC môžu byť jej osobné vysvetlenia vypočítané na zasadnutí. Neprevzatie oznámenia, nepredloženie osobného vysvetlenia alebo iných písomných dokladov, odmietnutie vypočítania osobného vysvetlenia na zasadnutí NRSR alebo neúčast' na takomto zasadnutí, a to aj z vážnych dôvodov, nie je dôvodom na odloženie alebo neposúdenie žiadosti o uznanie za oligarchu Radou pre národnú bezpečnosť a obranu.¹³

Rozhodnutie NSDC o uznaní osoby za oligarchu je základom pre zaradenie týchto osôb do registra osôb s významným ekonomickým alebo politickým vplyvom vo verejnom živote (oligarchovia). Predpokladá sa, že oficiálna internetová stránka Rady pre národnú bezpečnosť a obranu bude poskytovať bezplatný a neobmedzený prístup k registru s možnosťou nahliadnutia, kopírovania a tlače, a to aj vo forme elektronického dokumentu usporiadaného vo formáte, ktorý umožňuje jeho automatizované spracovanie elektronickými prostriedkami na účely opakovaného použitia. Osobám uvedeným v registri sa zakazuje poskytovať príspevky vo forme vlastných peňazí, prác, tovarov, služieb alebo vo forme peňazí, prác, tovarov, služieb poskytovaných spriaznenými osobami a/alebo právnickými osobami, ktorých konečným vlastníkom je takáto osoba, na podporu strán, poskytovať príspevky do volebných fondov kandidátov (okrem vlastného volebného fondu), strán počas volebného procesu v súlade s volebným kódexom; byť kupujúcim (príjmom kupujúceho) v procese privatizácie objektov veľkej privatizácie; financovať akúkoľvek politickú stranu alebo organizovať zhromaždenia či demonštrácie s politickými požiadavkami. Osoba uznaná za oligarchu je povinná predložiť vyhlásenie osoby oprávnenej na výkon funkcie v štátnej správe alebo samospráve v súlade s postupom ustanoveným zákonom o prevencii korupcie. Pred druhým čítaním návrhu zákona poslanci zaviedli definíciu zástupcu osoby zapísanej v registri (zástupcu oligarchu) ako fyzickej osoby, ktorá v mene a/alebo v záujme osoby zapísanej v registri vedie stretnutia (rozhovory) s verejnými

---

¹³ **Democracy.ru.** Learning lectures [online]. 2025 [cit. 2025-02-02]. Dostupné na internete: <https://www.democracy.ru/library/learning/lectures/page10.html>

činiteľmi. V prípade kontaktu verejného činiteľa s osobou zaradenou do registra alebo jej zástupcom je takýto verejný činiteľ povinný predložiť vyhlásenie o kontaktoch. Pred druhým čítaním návrhu zákona poslanci zaviedli definíciu zástupcu osoby zapísanej v registri (zástupcu oligarchu) ako fyzickej osoby, ktorá v mene a/alebo v záujme osoby zapísanej v registri vedie stretnutia (rozhovory) s verejnými činiteľmi. V prípade kontaktu verejného činiteľa s osobou zaradenou do registra alebo jej zástupcom je takýto verejný činiteľ povinný predložiť vyhlásenie o kontaktoch. Kontaktom s osobou uvedenou v registri sa rozumie stretnutie a rozhovor (vrátane online) akéhokoľvek obsahu, s výnimkou nasledujúcich udalostí, na ktorých sa zúčastňujú verejní činitelia spolu s osobou z registra: oficiálne podujatia vysielané naživo v rozhlase, televízii alebo na internete; súdne pojednávania; oficiálne podujatia iniciované orgánmi verejnej moci, o ktorých sú informácie zverejnené na oficiálnej webovej stránke príslušného orgánu. Porušenie povinnosti predložiť vyhlásenie o kontaktoch je dôvodom na vyvodenie politickej a/alebo disciplinárnej zodpovednosti osoby. Neoznámenie skutočnosti, že osoba zaradená do registra alebo jej zástupca je zaradený do registra, nezbaňuje verejného činiteľa zodpovednosti za nepredloženie vyhlásenia o kontaktoch. Predpokladá sa, že zákon bude platiť 10 rokov.¹⁴

Proces deoligarchizácie Ukrajiny už zaznamenal pozitívne aspekty, ale stále existujú problémy, ktoré je potrebné vyriešiť. Medzi úspechy patrí, samozrejme, prijatie zákona „O oligarchoch“ v roku 2021, ktorý zaviedol register oligarchov a definoval kritériá „oligarchu“. Treba však tiež poznamenať, že tento register nefunguje dostatočne, pretože je známe, že stále nezahŕňa niektorých najznámejších a najvplyvnejších oligarchov, ako sú Rinat Achmetov, Igor Kolomojskij a Viktor Medvedčuk. Tí síce formálne opustili politické strany, ale zachovali si určitý vplyv na mnohých politikov a celé politické strany. Významným úspechom v procese boja proti oligarchom bol návrat najväčšej ukrajinskej banky PrivatBank do vlastníctva štátu. Rovnako ako obmedzenie monopolu mnohých spoločností spojených s oligarchami, pričom jednou z takýchto spoločností je aj „Ukrnafta“. Začali sa aj mnohé trestné konania, v ktorých sa vyšetroje prítomnosť korupčných schém organizovaných a kontrolovaných tzv. oligarchami. Nie všetky, a najmä vysokoprofilové procesy, však končia tak, ako by mali podľa zákona, pretože stále mnoho sudcov zostáva pod vplyvom. Preto mnohí páchatelia dostávajú finančné tresty vo forme pokút, čo,

---

¹⁴ UKRINFORM. Rada uložila zákon o oligarchoch [online]. 2021 [cit. 2025-02-05]. Dostupné na internete: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3320812-rada-uhvalila-zakon-pro-oligarhi-v.html>

samozrejme, nemá žiadny vplyv na ich celkový stav. To je jeden z dôvodov, prečo reforma súdnictva nebola dostatočne úspešná. Jedným z najväčších problémov deoligarchizácie na Ukrajine je silný mediálny vplyv oligarchov. V čase technologického pokroku a rozvoja mediálnej sféry je veľmi ľahké ovplyvňovať obyvateľstvo a politikov. Na Ukrajine sú najväčšie a najpopulárnejšie televízne kanály vo vlastníctve oligarchov. Napríklad Rinat Achmetov vlastní televízny kanál „Ukrajina“, Igor Kolomojskij vlastní veľký televízny konglomerát „1+1“, ktorý zahŕňa aj rôzne ďalšie menšie televízne kanály. Preto môžu veľmi ľahko šíriť potrebné informácie a podporovať politické subjekty. V tejto súvislosti by orgány zapojené do procesu boja proti oligarchom mali tejto situácii čo najskôr venovať pozornosť.

15

4.4 Daňový systém

Od roku 2013 Ukrajina obhajuje svoje európske ambície. Týchto viac ako 8 rokov boja ju nakoniec priviedlo k historickému momentu – získaniu štatútu kandidátskej krajiny na vstup do EÚ. Treba si však uvedomiť, že kandidátska krajina, ktorá si nárokuje vstup do EÚ, musí podniknúť sériu tzv. eurointegračných krokov. To znamená splniť konkrétne požiadavky na legislatívu členských štátov. Princíp je jednoduchý – každé ustanovenie právneho aktu EÚ musí byť riadne implementované do vnútroštátnej legislatívy každej členskej krajiny EÚ, aby sa zabezpečilo jednotné uplatňovanie daňových predpisov harmonizovaných na úrovni Únie. Pre kandidátske krajiny to znamená prípravu stoviek až tisícok strán rôznych návrhov zákonov. V tejto súvislosti sa môže výrazne zmeniť aj Daňový poriadok Ukrajiny. Existuje približne dvadsať smerníc, ktoré si vyžadujú harmonizáciu, a len dva normatívne akty, ktoré už boli priamo implementované a nevyžadujú zmeny v platnej legislatíve. Daňová politika EÚ pozostáva z dvoch komponentov: priameho zdanenia, ktoré zostáva výhradnou zodpovednosťou členských štátov, a nepriameho zdanenia, ktoré ovplyvňuje voľný pohyb tovaru a slobodu poskytovania služieb na jednotnom trhu. Existujú aj pravidlá administratívnej spolupráce, ktoré zabezpečujú riadne fungovanie daňového systému.

4.4.1 Zdanenie

Keďže EÚ má vlastnú ekonomickú zónu, väčšina smerníc o nepriamom zdanení stanovuje rovnaké podmienky pre spoločnosti zo všetkých členských štátov, najmä v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH) a spotrebných daní. Asociačná dohoda medzi Ukrajinou a EÚ obsahuje ustanovenia o harmonizácii sadzieb DPH a spotrebných daní. V rámci projektu

---

¹⁵ **PETRENKO, Iurii.** [online]. Pravda, 2021 [cit. 2025-02-06]. Dostupné na internete: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/petrenko/60a21820ef2a2/>

EU4PFM sa uskutočnila komplexná analýza právnych predpisov týkajúcich sa DPH a identifikovali sa len nepatrné nezrovnalosti s legislatívou EÚ o DPH. Ukrajina tiež podnikla niekoľko krokov na splnenie svojich záväzkov týkajúcich sa spotrebných daní, hoci oficiálne závery sa ešte len očakávajú. Napriek tomu existuje niekoľko smerníc, ktoré presahujú rámec Asociačnej dohody. Týkajú sa napríklad správy spotrebných daní, najmä vytvorenia siete daňových skladov, ktoré spĺňajú právne a technické požiadavky EÚ, avšak neurčujú sadzby daní. Táto požiadavka je zásadne dôležitá na prevenciu obchádzania daní a výroby falšovaného tovaru na jednotnom trhu. Hlavný princíp EÚ spočíva v rovnováhe medzi normami zdanenia fyzických a právnických osôb. Najdôležitejšie sú opatrenia na prevenciu daňových únikov a dvojitého zdanenia. V tejto súvislosti je potrebné implementovať do národnej legislatívy sériu smerníc EÚ. Zlučiteľnosť so systémom EÚ a normami OECD: Ukrajina už do svojej národnej legislatívy zaviedla určité globálne a teda aj európske daňové štandardy na boj proti daňovým únikom a predchádzanie dvojitému zdaneniu. Náš projekt sa tiež podieľal na implementácii uvedených iniciatív. Treba poznamenať, že právo EÚ v tejto oblasti je prísnejšie a vyžaduje si ďalšiu implementáciu takých právnych predpisov, ako je napríklad smernica o mechanizmoch riešenia daňových sporov v Európskej únii.¹⁶

Hoci členstvo v EÚ neoberá krajinu o plnú nezávislosť pri rozhodovaní, vyžaduje si určitú vzájomnú integráciu v niektorých oblastiach. To sa priamo týka daňových orgánov. Daňové orgány všetkých členských štátov spolupracujú pri výmene informácií, realizácii spoločných kontrol a podpore výberu daňových pohľadávok. Ich úzka spolupráca je rozhodujúca na identifikáciu a zníženie daňových podvodov. V tomto štádiu je zásadne dôležité vytvoriť právny a administratívny základ pre automatickú výmenu informácií o finančných účtoch. EU4PFM podporuje zavedenie štandardu automatickej výmeny informácií, a to ako pri príprave návrhov zákonov, tak aj pri vývoji potrebných IT riešení. Plná implementácia systému EÚ v oblasti administratívnej spolupráce si vyžiada ďalšie zmeny v legislatíve, vrátane povinnosti podnikov zhromažďovať a poskytovať údaje na ďalšiu výmenu medzi príslušnými orgánmi členských štátov. Tieto údaje zahŕňajú informácie zo štátnych registrov, údaje o mzdách a príjmoch rezidentov iných členských štátov, údaje o transakciách poskytovaných platobnými spoločnosťami a informácie z

---

¹⁶ ŠTEVČÍK, Martin. Sloboda poskytovania služieb a občania nečlenských štátov EÚ [online]. EPI.sk, 2021 [cit. 2025-02-10]. Dostupné na internete: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Sloboda-poskytovania-sluzieb-a-obciana-neclenskych-statov-EU.htm>

elektronických platforiem o príjmoch predajcov. Nestačí len vypracovať a prijať ustanovenia daňovej legislatívy EÚ. Je nevyhnutné vybudovať administratívne kapacity daňovej správy na uplatňovanie týchto pravidiel. Okrem toho musia byť zavedené určité IT riešenia. Štátna daňová služba Ukrajiny sa musí pripojiť k:

- Špeciálnej zabezpečenej sieti CCN/CSI – spoločnej IT platforme na výmenu daňových informácií medzi príslušnými orgánmi EÚ;
- IT systémom na automatický zber a výmenu daňových informácií: údajov zo štátnych registrov o mzdách a príjmoch rezidentov iných krajín EÚ, údajov finančných inštitúcií o účtoch, údajov platobných spoločností o transakciách a informácií z elektronických platforiem o príjmoch predajcov;
- VIES (Systém výmeny informácií o DPH) na overenie identifikačných čísiel platiteľov DPH registrovaných v EÚ na cezhraničné transakcie;
- E-commerce a One-Stop Shop (OSS), ktorý zjednodušuje až 95 % povinností v oblasti DPH pre cezhraničných online predajcov tým, že im umožňuje registrovať sa ako platelia DPH elektronicky v jednej členskej krajine;
- Systému vrátenia DPH;
- Systému monitorovania pohybu spotrebných tovarov (EMCS) – systému kontroly pohybu spotrebných tovarov (alkoholu, tabaku a palív).¹⁷

Hospodárstvo EÚ je zložitý politický a hospodársky systém, ktorý formuje globalizácia a národné záujmy členských štátov. Každý štát si vytvára vlastnú daňovú politiku na základe možností a výhod vyplývajúcich z členstva v EÚ. Pri prispôbovaní ukrajinského daňového systému európskym normám je potrebné vykonať ešte veľa práce. Príprava na rokovania o vstupe do EÚ si vyžaduje podrobnú revíziu vnútroštátnych daňových právnych predpisov s cieľom zohľadniť dynamicky sa vyvíjajúce normy EÚ. Podľa Európskej komisie Ukrajina už dosiahla významný pokrok pri harmonizácii svojich právnych predpisov v oblasti nepriamych daní s normami EÚ. Tieto úspechy umožnilo vykonávanie dohody o pridružení s EÚ. Na dosiahnutie úplného súladu je však potrebná ďalšia integrácia do daňového systému EÚ vrátane harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov so smernicami EÚ o DPH a spotrebných daniach. V oblasti priamych daní je pre Ukrajinu kľúčovým smerom implementácia smerníc EÚ zameraných na predchádzanie

---

¹⁷ **SLOBODYANYUK, Oleksandr.** Nové dane na Ukrajine: čo sa zmení v daňovej legislatíve v súvislosti s kandidaturou do EÚ [online]. NV.ua, 2022 [cit. 2025-02-11]. Dostupné na internete: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/novi-podatki-v-ukrajini-shcho-zminitsya-v-podatkovomu-zakonodavstvi-cherez-kandidatstvo-v-yes-50256099.html>

daňovým únikom (ATAD 1 a ATAD 2). To zahŕňa revíziu existujúcich daňových pravidiel, ako je regulácia kontrolovaných zahraničných spoločností, ako aj zavedenie nových mechanizmov vrátane zdaňovania hybridných nástrojov a štruktúr a všeobecných pravidiel proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam (GAAR). V rámci akčného plánu BEPS Ukrajina už čiastočne zaviedla základné opatrenia proti zneužívaniu daňového systému a naďalej pracuje na ich úplnom zosúladení s požiadavkami EÚ. Najdôležitejším aspektom medzinárodnej spolupráce v oblasti daní je účasť Ukrajiny na globálnom systéme výmeny informácií. Vďaka podpore programu EÚ4PFM sa ukrajinské právne predpisy zosúladiť s normami EÚ v oblasti administratívnej spolupráce. Významným krokom vpred bolo zavedenie spoločného štandardu vykazovania (CRS), ktorý umožní Ukrajine realizovať prvú automatickú výmenu daňových informácií. Na tento účel boli prijaté zmeny vo vnútroštátnych právnych predpisoch, zlepšila sa IT infraštruktúra a posilnili sa administratívne kapacity štátnej daňovej služby. V krátkodobom a strednodobom horizonte zostáva prioritou ďalší rozvoj mechanizmov právnej a administratívnej spolupráce s príslušnými orgánmi EÚ vrátane implementácie ustanovení najnovšej smernice EÚ o administratívnej spolupráci. Dlhodobým cieľom je vytvoriť daňový systém, ktorý spĺňa medzinárodné požiadavky a zabezpečuje rovnováhu medzi daňovými povinnosťami a financovaním verejnej obnovy. Moderné prístupy k správe daní by mali byť založené na princípoch transparentnosti, spravodlivosti a orientácie na služby, ktoré zabezpečia stabilné daňové príjmy bez zvyšovania sadzieb alebo rozširovania daňového základu. Ukrajina si vysoko cení podporu európskych partnerov vrátane Slovenska v oblasti daňovej integrácie. Dosiahnutie úplnej harmonizácie daňovej legislatívy je nevyhnutným krokom k ekonomickej udržateľnosti a úspešnému vstupu do Európskej únie.¹⁸

4.5 Trhové vzťahy Ukrajiny a EU

Colná a obchodná spolupráca medzi Európskou úniou a Ukrajinou tvorí podstatnú súčasť ich celkových politicko-ekonomických vzťahov. V rámci Východného partnerstva a európskej susedskej politiky je Ukrajina jedným z najvýznamnejších strategických partnerov EÚ. V roku 2014 obe strany podpísali dohodu o pridružení, ktorá definuje kľúčové oblasti

---

¹⁸ **EU4PFM.** Bridging Taxation Worlds: Ukraine's Path to Harmonize with the EU Tax Legislation and Modern Administrative Practices [online]. EU4PFM, 2023 [cit. 2025-02-15]. Dostupné na internete: <https://eu4pfm.com.ua/news/bridging-taxation-worlds-ukraine-s-path-to-harmonize-with-the-eu-tax-legislation-and-modern-administrative-practices/>

ich vzájomnej interakcie. Dohoda o pridružení medzi EÚ, Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu a Ukrajinou bola formálne uzatvorená 27. júna 2014 a nadobudla účinnosť 1. júla 2016. Obsahuje viaceré ustanovenia týkajúce sa predovšetkým hospodárskych vzťahov, vrátane colných otázok a zjednodušenia obchodných procedúr (kapitola 5, články 75 – 84) ako aj zdaňovania (kapitola 4, články 349 – 354). Po tom, čo Ukrajina v roku 2022 oficiálne požiadala o členstvo v EÚ, Rada Európskej únie dňa 23. júna prijala odporúčanie Európskej komisie a udelila Ukrajine štatút kandidátskej krajiny. Pokrok smerom k členstvu je však podmienený splnením konkrétnych požiadaviek stanovených Komisiou.¹⁹

Jedným z najdôležitejších prvkov dohody je zriadenie prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu (DCFTA), ktorá začala platiť 1. januára 2016 a plne nadobudla účinnosť 1. septembra 2017. Ciele tejto zóny zahŕňajú: rozšírenie obchodnej výmeny, znižovanie ciel, harmonizáciu legislatívy v oblastiach priemyselnej a poľnohospodárskej výroby a zosúladenie právnych predpisov s normami EÚ. Ukrajina zároveň od roku 2008 patrí do Svetovej obchodnej organizácie a od roku 1992 je členom Svetovej colnej organizácie. EÚ v súvislosti s nelegálnou anexiou ukrajinského územia Ruskom zaviedla zákaz dovozu tovarov z okupovaných oblastí. V procese zosúladovania colného systému s normami Únie Ukrajina pristúpila 1. októbra 2022 k viacerým kľúčovým medzinárodným dohodám vrátane Dohovoru o spoločnom tranzitnom režime, Dohovoru o uľahčení formalít v obchode s tovarom a k novému počítačovému tranzitnému systému.²⁰

Okrem toho 25. novembra 2022 došlo k dohode o aktualizácii prílohy XV k Dohode o pridružení, čo umožní intenzívnejšiu colnú spoluprácu a legislatívnu harmonizáciu v oblastiach ako hospodárska súťaž, verejné obstarávanie, ochrana práv duševného vlastníctva, energetika, doprava či zjednodušenie colných procesov. Za implementáciu colných predpisov zodpovedá colný podvýbor EÚ–Ukrajina, ktorý na základe článku 83

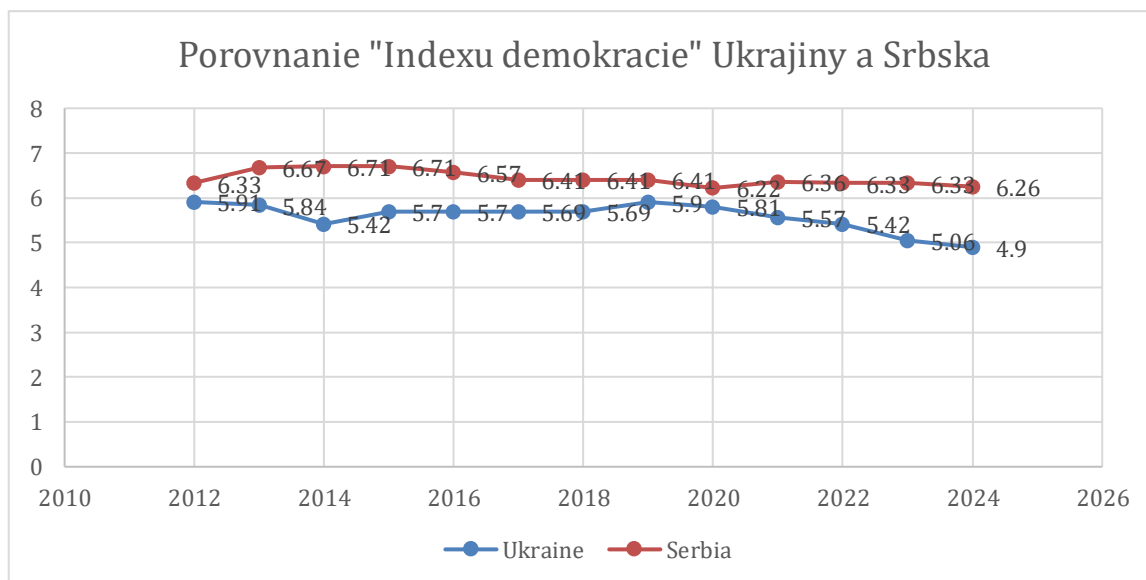
¹⁹ NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Uznesenie Národnej rady SR č. 1256 z 11. februára 2022 [online]. Bratislava: NR SR, 2022 [cit. 2025-02-19]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=368051>

²⁰ EURÓPSKY PARLAMENT. Správa o výročnej správe o vykonávaní spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (2023/2081(INI)) [online]. 2023 [cit. 2025-02-19]. Dostupné na internete: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0374_SK.html

dohody dohliada na plnenie záväzkov. Zároveň podporuje dosahovanie strategických cieľov v rámci colnej agendy Ukrajiny. Pridruženie taktiež podporuje reformu daňovej správy s cieľom zefektívniť obchodné a investičné prostredie, harmonizovať legislatívu v oblasti DPH a spotrebných daní a posilniť boj proti daňovým únikom. Ukrajina týmto spôsobom aktívne pokračuje v príprave na vstup do EÚ, pričom napreduje v oblasti daňovej a colnej integrácie.²¹

4.6 Porovnanie s výsledkov reforiem medzi Ukrajinou, Srbskom a Chorvátskom

“Index Economist Intelligence Unit (2006-2024)” spája informácie o tom, do akej miery si občania môžu vybrať svojich politických vodcov v slobodných a spravodlivých voľbách, či majú občianske slobody, či uprednostňujú demokraciu pred inými politickými systémami, či sa môžu zúčastňovať na politike a či majú fungujúcu vládu, ktorá koná v ich mene. Hodnota sa pohybuje od 0 do 10 (najdemokratickejšie).

Graf 5 "Porovnanie "Indexu demokracie" Ukrajiny a Srbska"

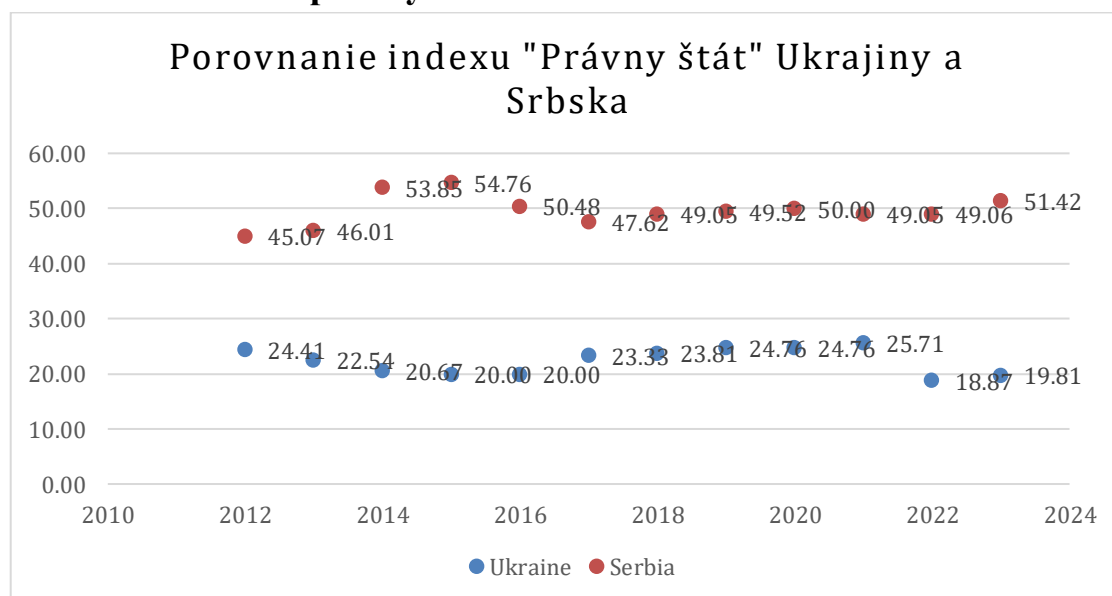
Graf ("Porovnanie "Indexu demokracie" Ukrajiny a Srbska") ukazuje na to že Srbsko malo vždy vyšší index demokracie ako Ukrajina, čo je pochopiteľné vzhľadom na jeho dlhšiu cestu k európskej integrácii. Od roku 2017 však Srbsko začalo strácať pozície z hľadiska demokracie, pravdepodobne v dôsledku rastúcich autoritárskych tendencií. Ukrajina po roku 2014 vykazovala rast, ale od roku 2022 klesá. Je to pravdepodobne spôsobené vplyvom vojny: zavedenie vojnového stavu, obmedzovanie práv a slobôd, koncentrácia moci v konflikte.

²¹ **EURÓPSKA KOMISIA.** Ukrajina – colné záležitosti [online]. Brusel: Taxation and Customs Union, 2024 [cit. 2025-03-02]. Dostupné na internete: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/international-affairs/third-countries/ukraine_en

4.6.1 Vplyv na prístupový proces do EÚ

Ukrajina po roku 2014 podnikla významné demokratické kroky (reforma decentralizácie, slobodné voľby, rozvoj občianskej spoločnosti). Ale pokles indexu demokracie od roku 2022 naznačuje problémy v oblasti občianskych slobôd a fungovania demokratických inštitúcií v podmienkach vojny. EÚ môže požadovať záruky návratu k demokratickým normám po skončení konfliktu. Srbsko v rokoch 2012 až 2017 krajina vykazovala vysokú úroveň demokracie, čo uľahčilo rokovania s EÚ. Od roku 2018 došlo k zhoršeniu (autoritárske tendencie, tlak na médiá, obmedzovanie protestných hnutí), čo sa môže stať prekážkou integrácie. Ukrajina má nižšiu úroveň demokracie ako Srbsko, ale jej demokratický vývoj bol dynamický a nerovnomerný. Vojna a vojnový stav na Ukrajine viedli k poklesu indexu demokracie, ale EÚ si uvedomuje, že ide o dočasný faktor. Napriek tomu bude Brusel po skončení vojny požadovať návrat k demokratickým normám. Srbsko napriek lepšej východiskovej pozícii vykazuje autoritárske tendencie, čo môže spomaliť jeho cestu do EÚ. EÚ hodnotí nielen súčasnú úroveň demokracie, ale aj celkový vektor vývoja. Ukrajina vykazuje snahu o reformy, zatiaľ čo Srbsko vykazuje opačný trend, čo môže ovplyvniť stanovenie priorit ich vstupu. Celkovo zostáva Ukrajina sľubnou kandidátskou krajinou, ale musí posilniť svoje demokratické inštitúcie po vojne, aby spĺňala štandardy EÚ.

4.7 Ukazovateľ právny štát

Graf 6 "Porovnanie indexu "Právny štát" Ukrajiny a Srbska"

Právny štát je dôležitým ukazovateľom, ktorý hodnotí nezávislosť súdov, dodržiavanie ľudských práv, presadzovanie zákonov a účinnosť právnych inštitúcií. Pre kandidátske krajiny EÚ je tento ukazovateľ jedným z kľúčových. V roku 2013 v Ukrajine

bol ukazovateľ na úrovni 22,54, čo už signalizovalo nedostatky právneho systému. V rokoch 2014 - 2016 (po Euromajdane) nedošlo takmer k žiadnej zmene (20,67 v roku 2014 a 20,00 v rokoch 2015 - 2016). To naznačuje pretrvávajúce problémy so súdmi a nedostatočné výsledky reforiem. V rokoch 2017 - 2019 došlo k miernemu zlepšeniu (až na 24,76 v roku 2019), čo môže byť spôsobené protikorupčnými opatreniami a vytvorením nových právnych inštitúcií (NABU, SAP, VAKS). V rokoch 2020 - 2021 dochádza k najväčšiemu zlepšeniu (25,71 v roku 2021), ale potom v rokoch 2022 - 2023 dochádza k poklesu (na 18,87 v roku 2022 a 19,81 v roku 2023), pravdepodobne v dôsledku vojny a krízy v súdnictve.

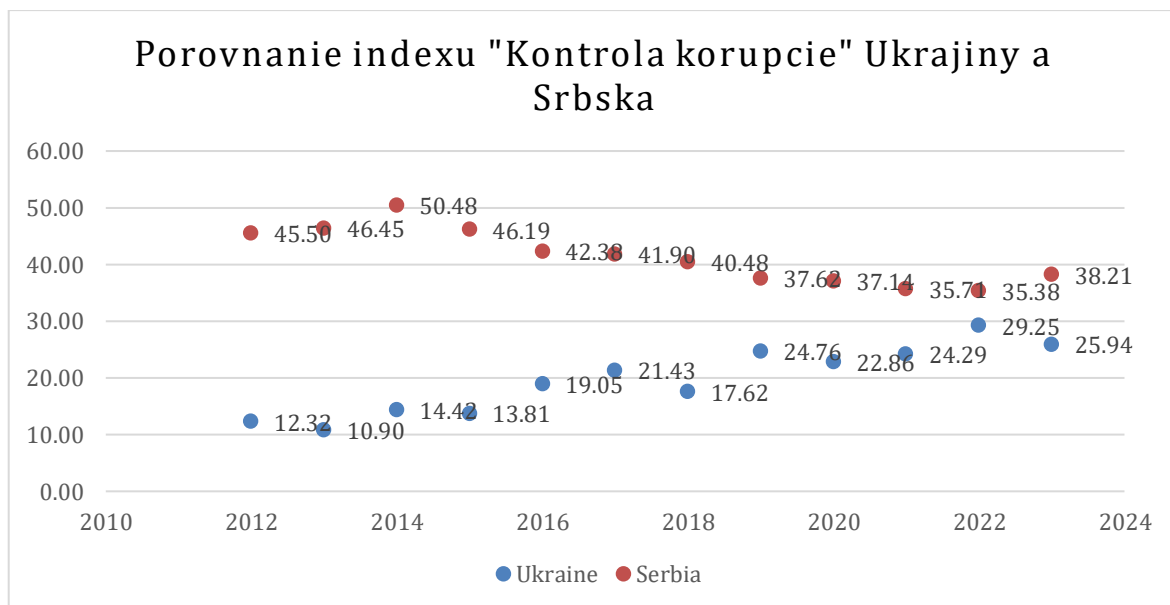
V rokoch 2012-2013 malo Srbsko skóre okolo 45,07-46,01, čo bolo viac ako Ukrajina. V rokoch 2014 až 2016 došlo k nárastu na 54,76 v roku 2015, čo môže súvisieť s plnením požiadaviek EÚ v počiatočnej fáze rokovaní o členstve. Od roku 2017 však začína pokles (47,62 v roku 2017, 49,05 v rokoch 2018 - 2019), čo naznačuje problémy v súdnom systéme. V rokoch 2020 - 2023 zostáva situácia nestabilná, ale v roku 2023 Srbsko vykazuje lepší výsledok (51,42) ako v predchádzajúcich rokoch. Srbsko je v oblasti právneho štátu pred Ukrajinou. V roku 2023 je jeho výsledok 51,42, zatiaľ čo výsledok Ukrajiny je 19,81. Ukrajina zaznamenala v rokoch 2020 - 2021 dočasný pokrok, ale potom sa opäť zhoršila, čo pravdepodobne súvisí s ťažkosťami reformy súdnictva. Srbsko napriek svojej lepšej pozícii stráca tempo reforiem. V roku 2015 bolo jeho skóre 54,76, ale do roku 2023 kleslo na 51,42. EÚ opakovane kritizovala Srbsko za problémy s nezávislosťou súdnictva. Ukrajina má nízku východiskovú pozíciu, ale jej ukazovatele sa menia rýchlejšie, čo naznačuje pružnosť systému a priestor na reformy. EÚ vyžaduje, aby kandidátske krajiny mali udržateľný právny štát, nezávislú justíciu a ochranu ľudských práv. Srbsko je na tom najlepšie, ale jeho pokrok sa spomalil, čo Brusel kritizuje. Ukrajina stále výrazne zaostáva, ale ak bude pokračovať v reformách súdnictva, mohla by tento rozdiel odstrániť.²²

4.8 Index kontrola korupcie Ukrajina a Srbsko

Porovnanie ukazovateľov kontroly korupcie na Ukrajine a v Srbsku nám umožňuje posúdiť vývoj protikorupčného úsilia v týchto krajinách v kontexte ich aspirácií na vstup do EÚ.

---

²² Svetová banka. Interaktívny prístup k údajom | Ukazovatele správy vecí verejných [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-03-21]. Dostupné na internete: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>

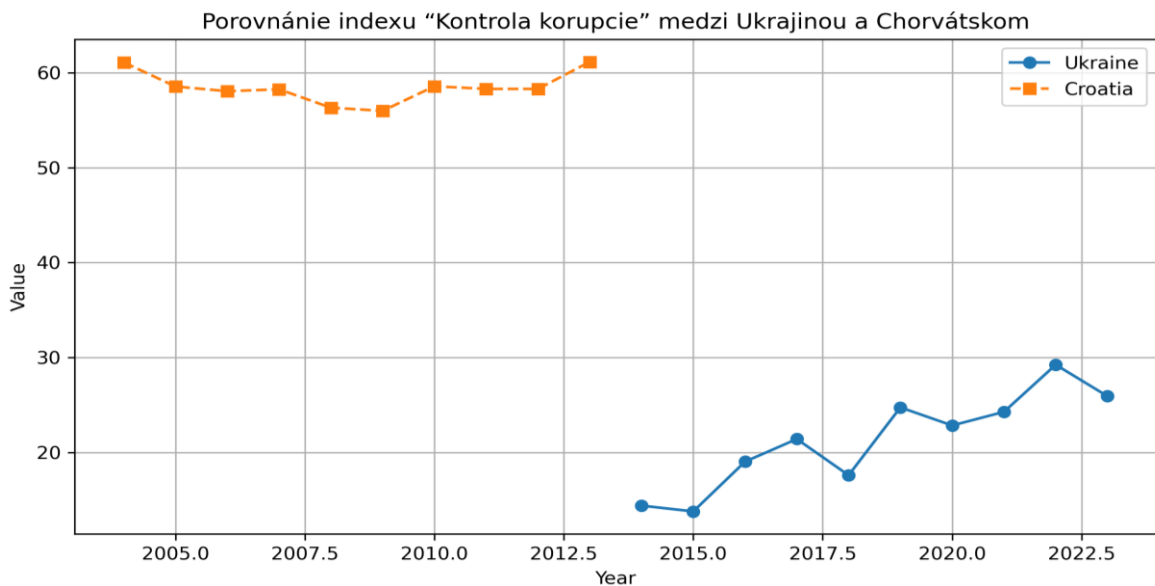

Graf 7 "Porovnanie indexu "Kontrola korupcie" Ukrajiny a Srbska"

Porovnanie ukazovateľov kontroly korupcie na Ukrajine a v Srbsku nám umožňuje posúdiť vývoj protikorupčného úsilia v týchto krajinách v kontexte ich aspirácií na vstup do EÚ. Obe krajiny sú kandidátmi na vstup do EÚ a kontrola korupcie je jedným z hlavných kritérií pokroku v tomto procese. V roku 2013 bol ukazovateľ 10,90, čo znamená mimoriadne nízku úroveň kontroly korupcie. Bol to jeden z najhorších ukazovateľov spomedzi európskych krajín. Po Euromajdane (2014) došlo k miernemu nárastu, ale z veľmi nízkeho základu (14,42 v roku 2014, 13,81 v roku 2015). V rokoch 2016 - 2019 sa situácia začala zlepšovať (ukazovateľ sa zvýšil na 24,76 v roku 2019), čo môže súvisieť s reformami v protikorupčnej politike. V roku 2020 opäť dochádza k poklesu (22,86), ale s následným nárastom v rokoch 2021 - 2022, pričom v roku 2022 dosiahol 29,25. V roku 2023 opäť dochádza k poklesu (25,94), čo môže súvisieť s vojnou a ťažkosťami pri realizácii protikorupčných reforiem. Srbsko v roku 2013 malo 46,45, čo je výrazne viac ako Ukrajina. Od roku 2014 však krajina vykazuje zhoršujúci sa trend, pričom skóre kleslo na 50,48 v roku 2014, 46,19 v roku 2015 a 42,38 v roku 2016. V rokoch 2017 - 2021 Srbsko naďalej stráca a v roku 2022 dosiahne hodnotu 35,38. V roku 2023 došlo k miernemu nárastu (38,21), ale stále je to pod úrovňou spred desiatich rokov. Ukrajina vykazuje pozitívny, ale pomalý pokrok. Napriek zhoršeniu v roku 2023 sa krajina v porovnaní s rokom 2013 stále výrazne zlepšila. EÚ uznáva protikorupčné reformy Ukrajiny, ale požaduje ďalšie kroky. Srbsko: Na rozdiel od Ukrajiny Srbsko vykazuje regresiu v boji proti korupcii. Napriek tomu, že krajina bola spočiatku v lepšej situácii, zaznamenala nárast korupcie a zhoršenie stavu právneho štátu, čo brzdí jej prístupový proces do EÚ. Tiež je postupný nárast kontroly korupcie, ale zostáva na nízkej úrovni. EÚ vyžaduje stabilné a udržateľné reformy protikorupčnej politiky

vrátane nezávislosti protikorupčných orgánov a súdnictva. Srbsko napriek svojej dobrej východiskovej pozícii vykazuje negatívnu dynamiku. To by mohlo byť prekážkou jeho vstupu do EÚ, keďže Brusel požaduje pokrok v boji proti korupcii. Z hľadiska budúcnosti je dôležité, aby Ukrajina pokračovala v reformách a nestratila dosiahnutý pokrok, keďže korupcia zostáva jednou z hlavných výziev členstva v EÚ.²³

4.9 Porovnanie indexu “Kontrola korupcie” medzi Ukrajinou a Chorvátskom

Graf 8 "Porovnanie indexu "Právny štát" medzi Ukrajinou a Chorvátskom"

Údaje ukazujú porovnanie úrovne kontroly korupcie na Ukrajine a v Chorvátsku za niekoľko rokov. Počas sledovaného obdobia (2014 - 2023) sa skóre Ukrajiny pohybovalo v rozmedzí od 13,81 (v roku 2015) do 29,25 (v roku 2022). V roku 2014, počas udalostí Euromajdanu a začiatku konfliktu s Ruskom, Ukrajina vykazovala najnižšiu hodnotu (14,42). Odráža to zložitú politickú a hospodársku situáciu krajiny, vysokú mieru korupcie a nestabilitu riadenia. Po roku 2014 došlo k postupnému zlepšeniu (s výnimkou roku 2020), čo môže odrážať zavádzanie reforiem a úsilie bojovať proti korupcii napriek pretrvávajúcej vojne a politickej kríze. Najvyššia úroveň v tomto období bola zaznamenaná v roku 2022 (29,25), čo je zlepšenie v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, ale stále ďaleko od úrovne typickej pre krajinu EÚ. Chorvátsko, ktoré vstúpilo do EÚ v roku 2013, vykazuje vyššie hodnoty počas celého obdobia od roku 2004. Ukazovateľ v roku 2023 je 61,14. Chorvátsko počas celého obdobia vykazuje stabilný nárast kontroly korupcie, najmä po vstupe do EÚ, čo potvrdzuje účinnosť reforiem realizovaných v rámci záväzkov

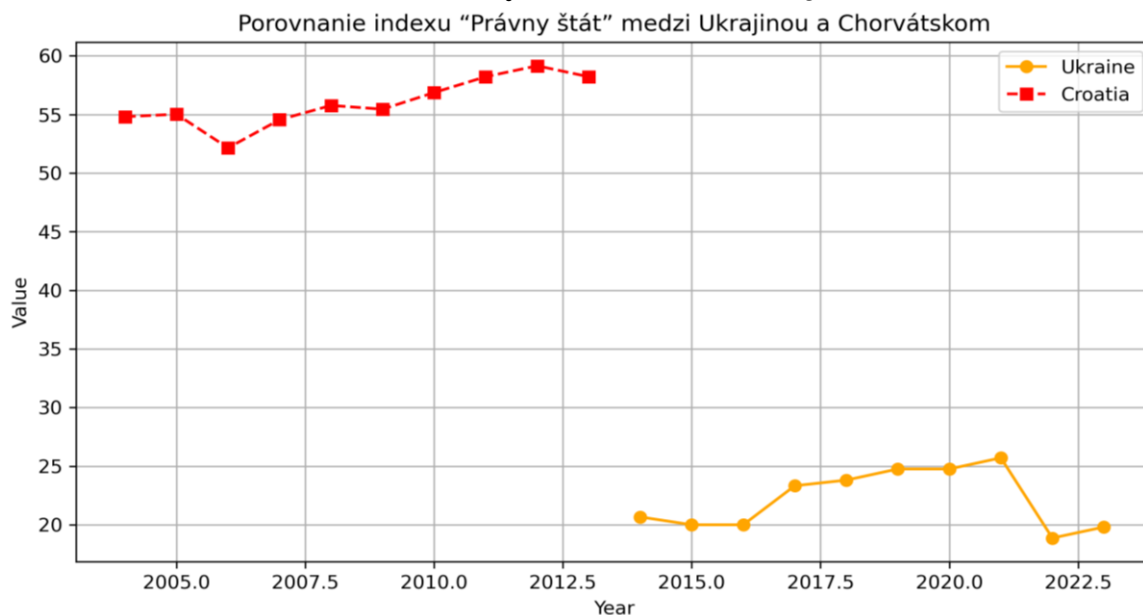
²³ Svetová banka. Interaktívny prístup k údajom | Ukazovatele správy vecí verejných [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-03-20]. Dostupné na internete: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>

voči EÚ. V roku 2013, keď Chorvátsko práve vstupovalo do EÚ, bol ukazovateľ 61,14, čo je vyššia hodnota ako na Ukrajine, ale v rokoch 2004 - 2006 (predvstupové obdobie) boli v oblasti kontroly korupcie tiež zaznamenané vysoké výsledky. Ukrajina je na ceste k európskej integrácii a zápasí s vysokou mierou korupcie, ktorá je jednou z hlavných prekážok členstva v EÚ. V tejto súvislosti: Ukrajina: Napriek lepším výsledkom Ukrajina stále zaostáva za EÚ v oblasti boja proti korupcii. EÚ vyžaduje od kandidátov udržateľné a preukázateľné výsledky v boji proti korupcii. Ukrajina napriek významným krokom vpred nedosiahla úroveň, ktorá by jej zabezpečila pevné miesto v EÚ. Príklad Chorvátska ukazuje, ako práca na zlepšení kontroly korupcie prispieva k integrácii do EÚ. Chorvátsko vyvinulo v tomto smere značné úsilie, ktoré mu umožnilo splniť požiadavky EÚ na zlepšenie protikorupčných kontrol. Ukrajina vykazuje rast tohto ukazovateľa, čo naznačuje politickú vôľu a postupné zlepšovanie situácie. EÚ to môže považovať za pozitívny vývoj, hoci stále nie je dostatočný na úplné dodržiavanie predpisov. Ukrajina musí pokračovať v boji proti korupcii, realizovať reformy súdnictva a posilniť transparentnosť štátnych inštitúcií. Táto požiadavka je nevyhnutná pre pokrok v prístupových rokovaníach s EÚ. Kontrola korupcie je teda dôležitou prekážkou na ceste Ukrajiny k vstupu do EÚ. Pokrok Ukrajiny v tejto oblasti možno považovať za pozitívny, ale na splnenie kritérií EÚ je potrebné ďalšie úsilie a reformy.²⁴

---

²⁴ Svetová banka. Interaktívny prístup k údajom | Ukazovatele správy vecí verejných [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-03-25]. Dostupné na internete: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>

4.10 Porovnanie indexu “Právny štát” medzi Ukrajinou a Chorvátskom

Graf 9 "Porovnanie indexu "Kontrola korupcie" medzi Ukrajinou a Chorvátskom"

Ukazovateľ pre Ukrajinu sa v posledných rokoch pohyboval od 18,87 (v roku 2022) do 25,71 (v roku 2021). V roku 2014 bol ukazovateľ 20,67, čo podobne ako v prípade boja proti korupcii odráža nestabilitu a právne problémy v krajine, najmä po Euromajdane a vypuknutí bojov na východe Ukrajiny. V rokoch 2020 - 2022 dochádza k miernemu zhoršeniu (z 24,76 v roku 2020 na 18,87 v roku 2022). Možno to pripísať pokračujúcej vojne a politickej nestabilite, ako aj problémom v právnom systéme súvisiacim s konfliktom. Napriek výzvam Ukrajina vykazuje stabilné úsilie o zlepšenie právneho stavu, ale v porovnaní s Chorvátskom zostáva právny štát na nižšej úrovni. Chorvátsko má oveľa vyššie skóre, ktoré sa pohybuje od 52,15 (v roku 2016) do 59,15 (v roku 2022). Počas tohto obdobia Chorvátsko postupne zlepšovalo svoje právne inštitúcie, čo mu pomohlo k stabilnému pokroku smerom k integrácii do EÚ. V roku 2013, keď Chorvátsko vstúpilo do EÚ, bolo jeho skóre 58,22, čo je oveľa viac ako na Ukrajine v týchto rokoch. Celkovo dochádza k neustálemu nárastu, čo je spôsobené tým, že Chorvátsko plní požiadavky EÚ týkajúce sa právneho štátu a dodržiavania ľudských práv. Podobne ako v prípade boja proti korupcii je ukazovateľ právneho štátu kľúčový pre posúdenie pripravenosti Ukrajiny na vstup do Európskej únie. EÚ od kandidátov vyžaduje:

- Transparentnosť a predvídateľnosť právneho systému.
- nezávislosť súdnictva.
- Ochrana práv občanov a dodržiavanie ľudských práv.

Napriek pokroku Ukrajina stále čelí výzvam pri posilňovaní právneho systému, najmä nezávislosti súdov, dodržiavania ľudských práv a účinnosti právnych inštitúcií.

Nedávne zhoršenie výkonnosti (napr. v roku 2022) môže naznačovať problémy súvisiace s krízou v krajine (vojna, politická nestabilita). Na dosiahnutie súladu s kritériami EÚ musí Ukrajina posilniť reformy v súdnictve, vykonať ústavné zmeny a zabezpečiť vyšší stupeň nezávislosti súdov a právnej zodpovednosti. Chorvátsko prešlo touto cestou a dosiahlo významný pokrok v zlepšovaní svojho právneho systému. Vstup do EÚ v roku 2013 bol možný, pretože krajina vykonala veľký kus práce pri reformovaní svojho právneho štátu, aby splňal požiadavky EÚ. Závazok Chorvátska zlepšiť právny štát vedie k záveru, že takéto reformy sú nevyhnutné pre úspešnú integráciu do EÚ. Na Ukrajine existuje tendencia zlepšovať právny systém, ale nie je taká výrazná ako v členských štátoch EÚ, napríklad v Chorvátsku.²⁵

4.11 Ekonomika Ukrajiny v procese reform

4.11.1 Dynamika HDP Ukrajiny v kontexte plnenia kritérií EÚ

Jedným z hlavných makroekonomických ukazovateľov, ktoré určujú hospodársky rozvoj krajiny, je hrubý domáci produkt. HDP sa používa na hodnotenie celkovej ekonomickej situácie štátu, úrovne výroby a spotreby.

Vývoj HDP Ukrajiny v rokoch 2013 - 2023

Údaje uvedené v grafe ukazujú niekoľko významných fáz zmeny HDP Ukrajiny. V roku 2013 bol HDP na úrovni 190,5 mld. Po tomto roku však môžeme pozorovať prudký pokles v rokoch 2014 - 2015 na 91,03 mold. dolárov. Táto situácia môže byť spôsobená geopolitickými faktormi, konkrétne anexiou Krymu a ozbrojeným konfliktom na východe krajiny.

Obdobie rokov 2016 až 2021 je charakteristické postupným oživovaním hospodárstva v dôsledku štrukturálnych reforiem, ktoré sa začali s podporou EÚ a MMF. V roku 2021 HDP prekonal hodnotu z roku 2013 a dosiahol hodnotu 199,77 miliardy USD. Rozvíjajúci sa konflikt na východe Ukrajiny však tieto čísla opäť znížil a v roku 2022 už HDP predstavoval 161,99 miliardy USD. Ale aj napriek ťažkému obdobiu v nasledujúcom

---

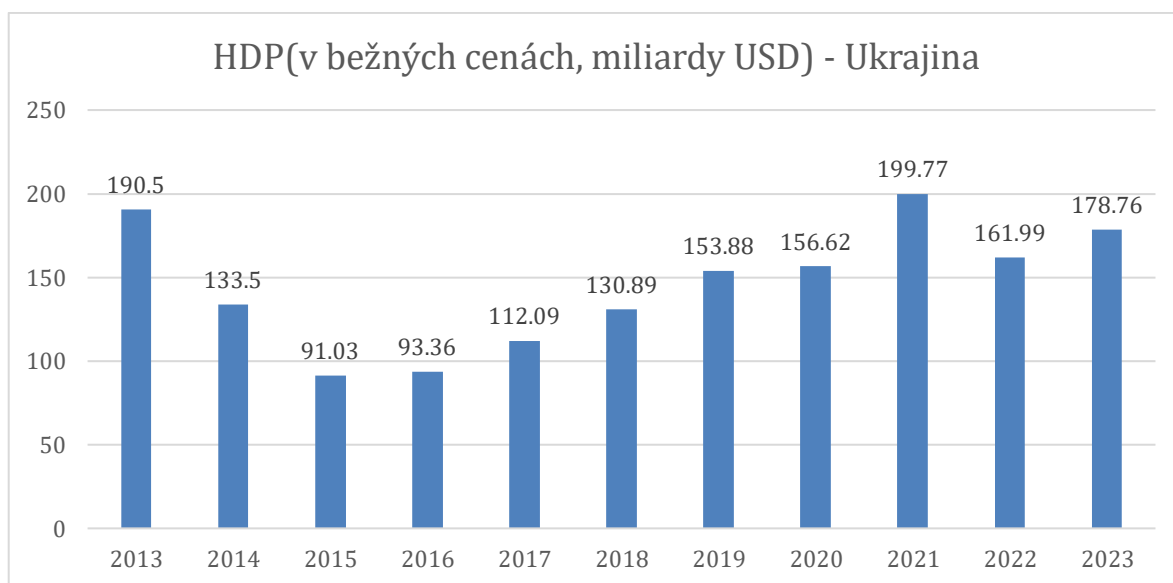
²⁵ Svetová banka. Interaktívny prístup k údajom | Ukazovatele správy vecí verejných [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-03-27]. Dostupné na internete: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>

roku sa ekonomika začala v roku 2023 zotavovať a HDP bol na úrovni 178,76 miliardy USD.

26

4.11.1.1 Hospodársky súlad s kritériami EÚ

EÚ vyžaduje, aby kandidátske krajiny dosiahli udržateľný hospodársky rast, ktorý zabezpečí stabilitu vnútorného trhu. Hoci sa Ukrajine podarilo dosiahnuť pozitívne trendy v hospodárskom rozvoji, súčasná úroveň HDP zostáva pod úrovňou aj najmenej hospodársky rozvinutých krajín EÚ. Na dosiahnutie hospodárskeho súladu musí Ukrajina urýchliť proces obnovy priemyselnej výroby, rozvíjať exportné odvetvia a prilákať viac investícií.

Graf 10 "HDP(v bežných cenách, miliardy USD) - Ukrajina"

4.11.2 HDP na obyvateľa Ukrajiny v procese integrácie do EÚ

4.11.2.1 Dynamika HDP na obyvateľa

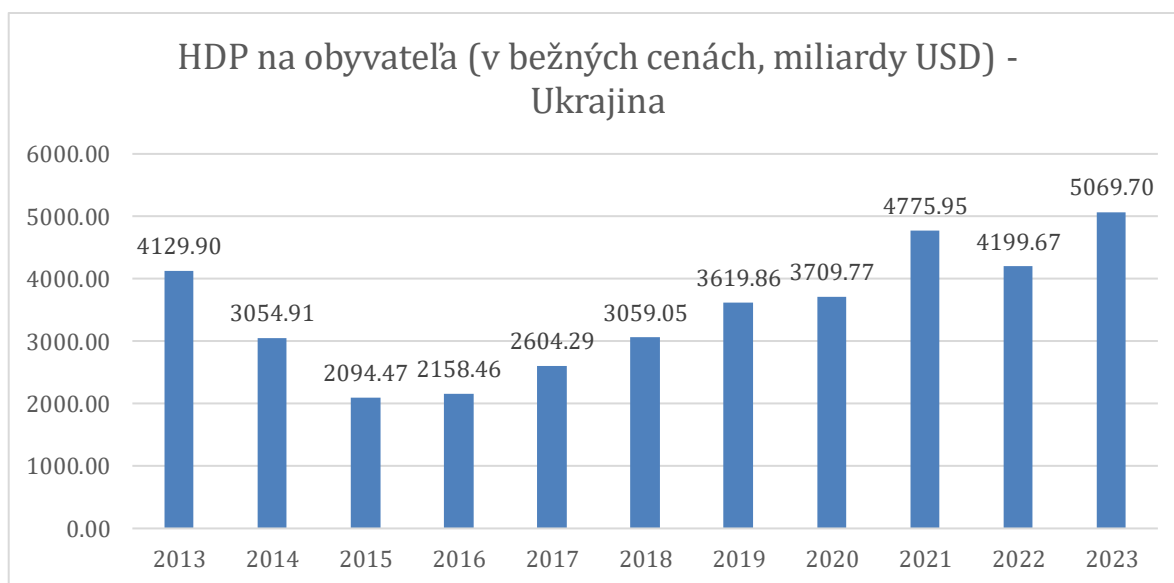
Počas posledného desaťročia sa ukazovateľ HDP na obyvateľa vyznačoval výraznými výkyvmi. V roku 2013 predstavoval 4129,90 dolára, ale politická a hospodárska nestabilita v rokoch 2014 - 2015 toto číslo znížila takmer o polovicu, a tak na konci roka 2015 dosiahlo úroveň 2094,47 dolára.

Od roku 2016 do roku 2021 graf vykazuje pozitívny trend: ukazovateľ sa postupne zvyšuje a v roku 2021 je HDP na obyvateľa už 4775,95 dolára, čo je takmer o 650 dolárov viac ako na začiatku analyzovaného obdobia. V roku 2022 došlo k ďalšiemu poklesu na

²⁶ Svetová banka. Hrubý domáci produkt (aktuálny USD) – Ukrajina [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-04-19]. Dostupné na internete: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=UA>

úroveň ukazovateľa z roku 2013, ale v nasledujúcom roku 2023 už bolo číslo HDP na obyvateľa 5069,70 dolára.²⁷

Vzhľadom na ekonomické štandardy Európskej únie je minimálna úroveň HDP na obyvateľa pre členské štáty EÚ približne 14 000 - 15 000 dolárov (príklad Bulharska). Vzhľadom na toto číslo Ukrajina zaostáva, a to aj napriek pozitívnej dynamike v takejto pre krajinu zložitej situácii. Treba však tiež poznamenať, že aj v stabilnejších časoch bola Ukrajina ďaleko od úrovne európskych krajín, čo naznačuje potrebu modernizácie hospodárstva a pokračovania reforiem s cieľom zlepšiť rast produktivity, prilákať zahraničné investície a rozvíjať priemyselné odvetvia využívajúce špičkové technológie.²⁸

Graf 11 "HDP na obyvateľa (v bežných cenách, miliardy USD) - Ukrajina"

4.11.3 Analýza dynamiky verejného dlhu, rozpočtového deficitu a inflácie na Ukrajine v kontexte európskej integrácie

Verejný dlh, rozpočtový deficit a inflácia sú dôležitými ukazovateľmi hospodárskej stability, ktoré priamo ovplyvňujú proces integrácie krajiny do Európskej únie. Jednou z kľúčových požiadaviek na kandidátske krajiny je udržateľnosť finančného systému, čo znamená zvládnuť úroveň verejného dlhu, vyrovnaný rozpočet a nízku mieru inflácie.

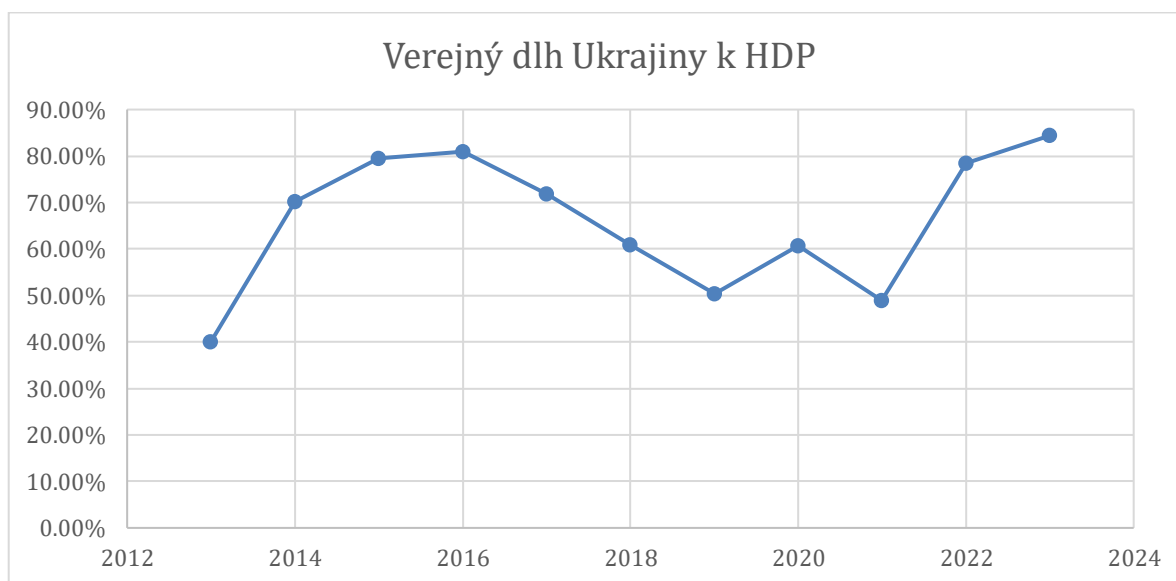
²⁷ Svetová banka. Hrubý domáci produkt na obyvateľa (aktuálny USD) – Ukrajina [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-04-11]. Dostupné na internete:

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=UA>

²⁸ Trading Economics. Vládny dlh k HDP – Ukrajina [online]. [cit. 2025-04-11]. Dostupné na internete:

<https://tradingeconomics.com/ukraine/government-debt-to-gdp>

4.11.3.1 Rast dlhového zaťaženia v rokoch

Graf 12 "Verejný dlh Ukrajiny k HDP"

V roku 2013 predstavoval pomer štátneho dlhu k HDP 40,1 %, avšak už v roku 2014 sa tento ukazovateľ prudko zvýšil na 70,2 % a v roku 2015 na 79,4 %. Príčinami tohto nárastu boli politická nestabilita, strata území (anexia Krymu a vojenské operácie na Donbase) a devalvácia hrivny. V roku 2016 dlh dosiahol svoje maximálne hodnoty za sledované obdobie – 81 %. Ekonomická kríza prinútila Ukrajinu uchýliť sa k medzinárodným pôžičkám, čo viedlo k zvýšeniu dlhového zaťaženia.

Obdobie stabilizácie (2017 – 2019)

V nasledujúcich rokoch sa pozoroval pozitívny trend v znižovaní dlhu. Už v roku 2017 klesol ukazovateľ na 71,8 % a v rokoch 2018 a 2019 na 60,9 % a 50,3 %. Toto zníženie sa vysvetľuje hospodárskym rastom, reformami vo finančnom sektore, podporou zo strany medzinárodných finančných organizácií a zlepšením úverového ratingu krajiny. Pokles štátneho dlhu v tomto období svedčil o schopnosti Ukrajiny plniť svoje finančné záväzky, čo posilňovalo jej pozície v rokovaniach s EÚ.

Vplyv pandémie COVID-19 (2020 – 2021)

Ekonomická kríza spôsobená pandemiou viedla k zvýšeniu pomeru štátneho dlhu k HDP na 60,8 % v roku 2020. V roku 2021 sa však tento ukazovateľ opäť znížil na 48,9 %, čo naznačovalo obnovu ekonomiky a rozumnú rozpočtovú politiku. Toto obdobie bolo skúškou pre všetky svetové ekonomiky, no Ukrajina dokázala udržať dlhovú záťaž na prijateľnej úrovni.

Dôsledky rozsiahlej vojny (2022 – 2023)

Od začiatku rozsiahlej invázie Ruska v roku 2022 sa ukrajinská ekonomika ocitla v kritickej situácii. Výrazné zníženie HDP, rast vojenských výdavkov a potreba externého financovania viedli k zvýšeniu štátneho dlhu na 78,4 % v roku 2022 a 84,4 % v roku 2023. V týchto podmienkach sa krajina stala výrazne závislou od makrofinančnej pomoci zo strany EÚ, MMF a ďalších medzinárodných partnerov.

4.11.3.2 Deficit štátneho rozpočtu Ukrajiny

Graf 13 "Deficit štátneho rozpočtu Ukrajiny"

V období rokov 2013 až 2019 si Ukrajina udržiavala relatívne stabilnú úroveň rozpočtového deficitu. V roku 2013 predstavoval -4,4 % HDP, v roku 2014 sa zvýšil na -4,6 % v dôsledku politickej krízy a začiatku bojových operácií. Avšak už v roku 2015 sa deficit znížil na -1,6 % a v nasledujúcich rokoch sa pohyboval v rozmedzí od -1,4 % do -2,3 %, čo svedčilo o vyváženej fiškálnej politike. Takáto úroveň deficitu bola v súlade s Maastrichtskými kritériami EÚ, podľa ktorých by rozpočtový deficit nemal prekročiť 3 % HDP.²⁹

Kritické javy v rokoch 2020 – 2021

V roku 2020 sa na pozadí pandémie COVID-19 rozpočtový deficit zvýšil na -5,3 % v dôsledku nutnosti krízových opatrení a rastu štátnych výdavkov. V roku 2021 sa ho podarilo čiastočne znížiť na -3,4 %, avšak situácia zostávala náročná.

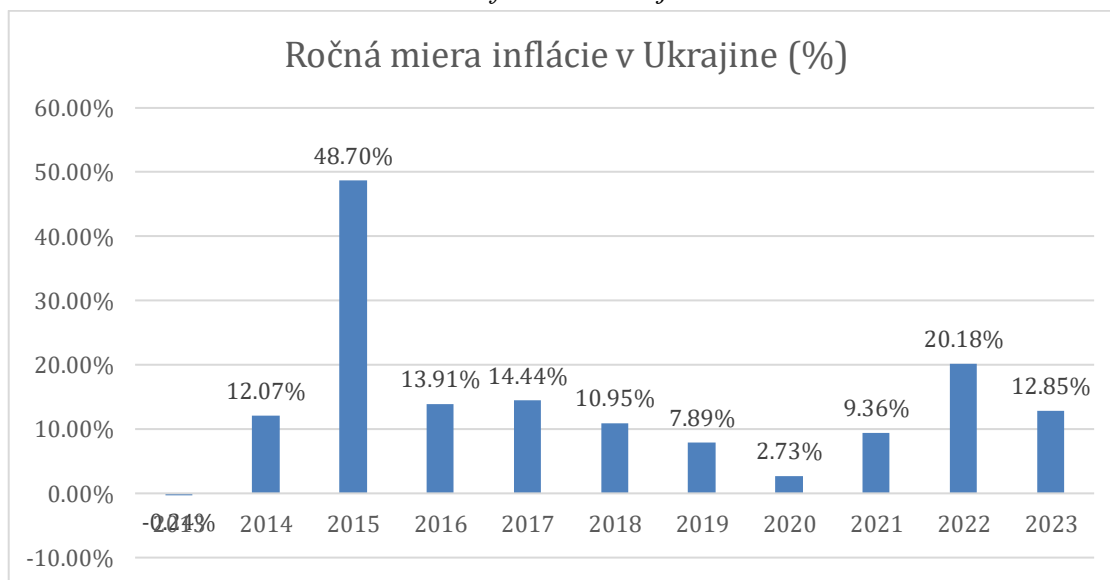
Bezprecedentný rast rozpočtového deficitu v rokoch 2022 – 2023

Rozsiahla vojna v roku 2022 viedla k prudkému nárastu rozpočtového deficitu na -16,3 %, pričom v roku 2023 dosiahol až -20,3 %. Hlavnou príčinou bol výrazný pokles

²⁹ Trading Economics. Vládny rozpočet – Ukrajina [online]. [cit. 2025-04-12]. Dostupné na internete: <https://tradingeconomics.com/ukraine/government-budget>

rozpočtových príjmov pri súčasnom prudkom náraste štátnych výdavkov, najmä na obranu. V týchto podmienkach zohrala kľúčovú úlohu medzinárodná finančná pomoc, bez ktorej by sa rozpočet krajiny ocitol v kritickom stave.

4.11.3.3 Ročná miera inflácie v Ukrajine

Graf 14 "Ročná miera inflácie v Ukrajine (%)"

V roku 2013 dosahovala inflácia -0,24 %, čo svedčilo o stabilite cien. Avšak už v roku 2014 vyskočila na 12,07 % a v roku 2015 dosiahla vrchol na úrovni 48,7 %. Dôvodmi boli devalvácia hrivny, kríza bankového systému a prudký nárast cien dovážaných tovarov.

Obdobie relatívnej stabilizácie (2016 – 2019)

V roku 2016 sa inflácia spomalila na 13,91 % a v nasledujúcich rokoch sa pohybovala v rozmedzí 7,89 % – 14,44 %. Hoci táto úroveň inflácie presahovala cieľové hodnoty, umožňovala udržiavať hospodársky rast.

Pandémia a vplyv vojny (2020 – 2023)

V roku 2020 sa inflácia spomalila na 2,73 % v dôsledku poklesu spotreby a zníženia svetových cien energií. Avšak v roku 2021 opäť zrýchliła na 9,36 %. V roku 2022, na pozadí vojny, dosiahla 20,18 %, zatiaľ čo v roku 2023 predstavovala 12,85 %. Hlavnými faktormi boli deštrukcia infraštruktúry, výpadky v logistike a oslabenie národnej meny.³⁰

Vplyv inflácie, rozpočtového deficitu a štátneho dlhu na eurointegráciu Ukrajiny

Stabilita makroekonomických ukazovateľov je dôležitou podmienkou pre vstup Ukrajiny do EÚ. Maastrichtské kritériá vyžadujú, aby úroveň inflácie v kandidátskej krajine nepresahovala 1,5 percentuálneho bodu nad priemer členských štátov. V podmienkach vojny

³⁰ Svetová banka. Inflácia, spotrebiteľské ceny (ročné %) – Ukrajina [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-04-11]. Dostupné na internete: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=UA>

sú pre Ukrajinu zavedené výnimky, avšak z dlhodobého hľadiska je nevyhnutné zabezpečiť stabilitu cenovej politiky. Pre úspešnú eurointegráciu musí Ukrajina realizovať súbor opatrení na zníženie inflácie, vrátane posilnenia menovej politiky, kontroly rozpočtových výdavkov a diverzifikácie hospodárstva. Okrem toho bude makroekonomická stabilita kľúčovým faktorom pri prilákaní zahraničných investícií.

5 Diskusia

Diskusia vychádza zo získaných údajov a vyhodnocuje ich v širšom kontexte integračných procesov. Dôležitým záverom práce je, že proces prístúpenia k EÚ nie je len administratívnym aktom, ale aj silným katalyzátorom zmien. V prípade Ukrajiny vystupuje EÚ ako externý hráč, ktorý tlačí vládu k implementácii reforiem, ktoré by inak neboli politickou prioritou.

V tejto práci tiež boli identifikované obmedzenia reformného potenciálu, ktoré súvisia najmä so slabou implementáciou, nedostatočnou kapacitou verejnej správy a pretrvávajúcim vplyvom oligarchických štruktúr. Napriek pokroku v legislatívnej oblasti sa reformy často oneskorujú alebo nie sú plne implementované. Dôležitým faktorom na zváženie je vojenský konflikt s Ruskom, ktorý výrazne ovplyvňuje tempo, rozsah a politickú dynamiku reforiem. Zdá sa však, že vstup do EÚ zostáva silným motivačným faktorom pre ukrajinskú spoločnosť a vládu.

V širšom kontexte prístupového procesu Ukrajiny do Európskej únie je vhodné zohľadniť aj ďalšie faktory, ktoré neboli predmetom podrobnej analýzy v tejto práci. Ide najmä o ideologické rozdiely v rámci obyvateľstva, ktoré sú výsledkom historického vývoja a geopolitického zaradenia krajiny. Ukrajina mala počas svojej histórie bližšie k štátom ako Rusko a Bielorusko, čo sa výrazne odrazilo na hodnotovej orientácii jej obyvateľov. Dlhodobé začlenenie Ukrajiny do Sovietskeho zväzu zanechalo stopy nielen na politickom vedomí spoločnosti, ale aj na životnom štýle. Zatiaľ čo krajiny Európskej únie už dlhodobo fungujú v rámci kapitalistického systému, Ukrajina ako mladý a rozvíjajúci sa nezávislý štát si dodnes nesie určité pozostatky socialistického režimu, ktorý má v časti populácie stále podporu. Z tohto dôvodu sa zmeny, ktoré sú v prostredí členských krajín EÚ považované za prirodzené a systémové, v ukrajinskej spoločnosti často presadzujú zložitejšie a pomalšie. Napriek týmto výzvam však možno na základe dostupných dát a pozorovaní konštatovať, že Ukrajina naďalej postupuje vpred a dôsledne naplňa svoju európsku integráciu.

6 Záver

Na základe vykonanej analýzy možno konštatovať, že proces integrácie Ukrajiny do Európskej únie zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní moderného ukrajinského štátu. Realizované reformy v rámci prístupového procesu významne prispeli k zlepšeniu správy vecí verejných, posilneniu demokratických inštitúcií, upevneniu princípov právneho štátu a zvýšeniu hospodárskej konkurencieschopnosti krajiny.

Diplomová práca prostredníctvom plnenia pomocných cieľov umožnila:

- Zmapovať stav reforiem, pričom analýza ukázala pokrok v oblasti súdnictva, boja proti korupcii a hospodárskej politiky;
- Ohodnotiť vykonávanie hospodárskej politiky, kde boli zaznamenané pozitívne trendy v oblasti makroekonomickej stabilizácie, fiškálnej disciplíny a podpory podnikateľského prostredia;
- Analyzovať ekonomické vývojové tendencie, pričom bolo potvrdené, že harmonizácia s politikou EÚ prispela k znižovaniu inflácie, verejného dlhu a stimulovaniu trhu.

Práca ukazuje, že napriek dosiahnutým úspechom zostáva pred Ukrajinou množstvo výziev. Technická implementácia reforiem, udržanie dlhodobého politického záväzku, budovanie verejnej dôvery a odolnosť voči vonkajším tlakom budú rozhodujúcimi faktormi úspechu v prístupovom procese.

Výsledky diplomovej práce potvrdzujú, že prístupový proces do EÚ nie je len prostriedkom zahraničnej politiky, ale predovšetkým strategickým nástrojom národnej transformácie. Reforma súdnictva, zriadenie Najvyššieho protikorupčného súdu a vytvorenie transparentných výberových mechanizmov v oblasti správy vecí verejných posilnili dôveru v inštitúcie a upevnili princípy právneho štátu.

Protikorupčné opatrenia, najmä prostredníctvom vytvorenia organizácií ako NABU a SAP, významne zvýšili efektivitu boja proti korupcii. Hospodárske reformy umožnili stabilizáciu ekonomiky v súlade s makroekonomickými kritériami EÚ, vrátane pozitívneho vývoja v oblasti inflácie, verejného dlhu a fiškálnej politiky.

Zároveň sa preukázalo, že v oblasti trhových vzťahov a daňovej reformy Ukrajina postupuje v súlade s požiadavkami EÚ, čo prispieva k vytváraniu priaznivého podnikateľského prostredia.

Porovnanie s procesmi integrácie v iných štátoch, ako je Chorvátsko či Srbsko, poukazuje na to, že Ukrajina napreduje vývoj reforiem v niektorých oblastiach aj rýchlejšim tempom. Napriek pozitívnemu vplyvu reforiem a rozvoju kľúčových štátnych inštitúcií sa

Ukrajina v súčasnosti stále nachádza ďaleko od úrovne požadovanej Európskou úniou. Porovnanie so Srbskom ukázalo, že dynamika reforiem na Ukrajine je síce lepšia, ale konečné výsledky sú zatiaľ horšie ako u najbližšieho kandidáta na vstup do Európskej únie.

Budúcnosť Ukrajiny ako člena Európskej únie bude závisieť od jej schopnosti pokračovať v reformách, udržať ich dynamiku a prehĺbovať dosiahnuté zmeny. Úspešné zvládnutie týchto výziev bude mať zásadný význam nielen pre samotnú Ukrajinu, ale aj pre ďalší rozvoj EÚ ako priestoru stability, prosperity a spoločných hodnôt.

7 Zdroje a literatúra

- **EURÓPSKY PARLAMENT.** Rozširovanie Únie [online]. [cit. 2025-01-04]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/167/rozsirovanie-unie>
- **EURACTIV SLOVAKIA.** Západný Balkán [online]. [cit. 2025-04-16]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/rozsirovanie/linksdossier/zapadny-balkan/>
- **EUROPEAN PARLIAMENT.** Spoločný návrh uznesenia o útoku na Srbsko v severnom Kosove [online]. 2024 [cit. 2025-04-16]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RC-9-2024-0143_SK.html
- **EUROPEAN UNION.** Rozširovanie EÚ [online]. [cit. 2025-04-16]. Dostupné na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_sk
- **EURÓPSKY PARLAMENT.** Tri susedné krajiny Východného partnerstva: Ukrajina, Moldavsko a Bielorusko [online]. [cit. 2025-04-16]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/171/tri-susedne-krajiny-vychodneho-partnerstva-ukrajina-moldavsko-a-bielorusko>
- **EURÓPSKY PARLAMENT.** Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. februára 2021 o vykonávaní dohody o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou (2019/2202(INI)): bod 5 [online]. [cit. 2025-04-16]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0050_SK.html
- **SÚDNA RADA UKRAJINY.** Sudcovská reforma na Ukrajine: sudcovia a advokáti vysvetľujú, čo to bude znamenať pre bežných ľudí [online]. 2021 [cit. 2025-01-15]. Dostupné na: <https://court.gov.ua/press/publications/384549/>
- **HROMADSKIE.UA.** Množstvo výziev: Ako na Ukrajine postupuje súdna reforma [online]. 10. augusta 2023 [cit. 2025-01-20]. Dostupné na: <https://hromadske.ua/ru/posts/mnozhestvo-vyzovov-kak-v-ukraine-prodvigaetsya-sudebnaya-reforma>
- **SAKHARUK, Anatolii.** Reforma súdnej moci na Ukrajine: kľúčové zmeny a ich vplyv [online]. Consultant.net.ua, 7. júna 2024 [cit. 2025-01-20]. Dostupné na: <https://consultant.net.ua/ru/consultant-article/6379>
- **COMMON GOAL.** Antikorupčná reforma: zlyhanie, závery expertov [online]. 2025 [cit. 2025-01-25]. Dostupné na: <https://commongoal.org.ua/antykorrupcyonnaya-reforma-provalylas-vyvody-ekspertov>

- **NV.UA.** Korupcia a protikorupčná reforma na Ukrajine: 7 faktov za posledných 7 rokov [online]. 11. decembra 2021 [cit. 2025-02-02]. Dostupné na: <https://nv.ua/ukraine/politics/korupciya-i-antikorrupcionnaya-reforma-v-ukraine-7-faktov-za-poslednie-7-let-50201270.html>
- **DEMOCRACY.RU.** Learning lectures [online]. 2025 [cit. 2025-02-02]. Dostupné na: <https://www.democracy.ru/library/learning/lectures/page10.html>
- **UKRINFORM.** Rada uložila zákon o oligarchoch [online]. 2021 [cit. 2025-02-05]. Dostupné na: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3320812-rada-uhvalila-zakon-pro-oligarhiv.html>
- **PETRENKO, Iurii.** [blog] [online]. Pravda, 2021 [cit. 2025-02-06]. Dostupné na: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/petrenko/60a21820ef2a2/>
- **ŠTEVČÍK, Martin.** Sloboda poskytovania služieb a občania nečlenských štátov EÚ [online]. EPI.sk, 2021 [cit. 2025-02-10]. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Sloboda-poskytovania-sluzieb-a-obciana-neclenskych-statov-EU.htm>
- **SLOBODYANYUK, Oleksandr.** Nové dane na Ukrajine: čo sa zmení v daňovej legislatíve v súvislosti s kandidatúrou do EÚ [online]. NV.ua, 2022 [cit. 2025-02-11]. Dostupné na: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/novi-podatki-v-ukrajini-shcho-zminitsya-v-podatkovomu-zakonodavstvi-cherez-kandidatstvo-v-yes-50256099.html>
- **EU4PFM.** Bridging Taxation Worlds: Ukraine's Path to Harmonize with the EU Tax Legislation and Modern Administrative Practices [online]. 2023 [cit. 2025-02-15]. Dostupné na: <https://eu4pfm.com.ua/news/bridging-taxation-worlds-ukraine-s-path-to-harmonize-with-the-eu-tax-legislation-and-modern-administrative-practices/>
- **NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.** Uznesenie Národnej rady SR č. 1256 z 11. februára 2022 [online]. Bratislava: NR SR, 2022 [cit. 2025-02-19]. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=368051>
- **EURÓPSKY PARLAMENT.** Správa o výročnej správe o vykonávaní spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (2023/2081(INI)) [online]. 2023 [cit. 2025-02-19]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0374_SK.html

- **EURÓPSKA KOMISIA.** Ukrajina – colné záležitosti [online]. Brusel: Taxation and Customs Union, 2024 [cit. 2025-03-02]. Dostupné na: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/international-affairs/third-countries/ukraine_en
- **SVETOVÁ BANKA.** Interaktívny prístup k údajom | Ukazovatele správy vecí verejných [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-03-21]. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>
- **SVETOVÁ BANKA.** Interaktívny prístup k údajom | Ukazovatele správy vecí verejných [online]. Washington, D.C.: Svetová banka, [cit. 2025-03-20]. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>
- **SVETOVÁ BANKA; TRADING ECONOMICS.** Údaje o hospodárstve Ukrajiny: HDP, inflácia, vládny dlh, rozpočet [online]. Washington, D.C.: Svetová banka; Trading Economics, [cit. 2025-04-19]. Dostupné na:
  - <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=UA>
  - <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=UA>
  - <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=UA>
  - <https://tradingeconomics.com/ukraine/government-debt-to-gdp>
  - <https://tradingeconomics.com/ukraine/government-budget>